

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΚΖ΄.

ΑΡΙΘ. 24

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1907

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

+ Ὁ Στρωμνίτης ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ (πρόεδρος)
+ Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
+ Ὁ ἀρχιγραμματ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Διαμαρτυρία Κουτσοβλάχων—Ἡ ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ κατάστασις—Ἐπίκαιρα γράμματα—Κυπριακὸν ζήτημα—Οἱ ἡμέτεροι μοναχοὶ καὶ οἱ ξένοι λόγιοι—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Εἰδήσεις ἐξ ἐπαρχιῶν—Τὸ πρωτεῖον τοῦ Πέτρου καὶ Πάπα—Δικαστικαὶ ἀγγελίαι.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΙ ΚΟΥΤΣΟΒΛΑΧΩΝ

Διαμαρτυρία τῶν Ἑλληνοβλάχων κατοίκων τῆς πόλεως Μοναστηρίου πρὸς τοὺς αὐτόθι Προξένους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Κύριε Πρόξενε . . . .

Εἴμεθα οἱ ἐπιλεγόμενοι Κουτσοβλάχοι. Εἴμεθα ἐκείνοι περὶ οὓς συνάπτεται σφοδρὸς ἀγὼν, περὶ ὧν ὁμιλοῦσι χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζωσιν. Ἡ ἀπὸ τινος μεγάλῃ πρὸς ἡμᾶς ἐπιδεικνυμένη ἀγάπη θεωρεῖ ὅλως ἐπουσιῶδες τὸ νὰ ἐξετάσῃ τί εἴμεθα καὶ νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην μας. Ἐξελήφθημεν ὡς ἀπροστάτευτα ἔκθετα ὀρφανὰ, ὅλος δὲ ὁ κόσμος ὀρέγεται νὰ μᾶς ἀποκαταστήσῃ.

Ἐξελήφθημεν ὡς ἀδιάθετον κτῆμα τοῦ ὁποίου ἐπχρυσίσθησαν ἐπὶ τέλους οἱ ἀπὸ τόσων ἐτῶν ζητούμενοι νόμιμοι κληρονόμοι.

Θὰ ἦτο θαῦμα εἰάν ὁ ἐμμανὴς οὗτος πρὸς ἡμᾶς καὶ πρόσφατος ἔρως ἦτο ἀφιλοκερδὴς, ὅλη δὲ ἡ εἰς βῆκος μας παιζομένη κωμωδία θὰ ἦτο ἀξία περιφρονήσεως, εἰάν μὴ καθίστα ἡμᾶς δυστυχεῖς καὶ εἰάν μὴ ἐγέννα διχονοίας καὶ μίση μεταξὺ ἀδελφῶν οἵτινες ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν ἔζησαν κοινὸν ἐθνικὸν βίον.

Οἱ αἰφνης ἀνκαλύψαντες ἐαυτοὺς συγγενεῖς ἡμῶν καὶ μετὰ πάροδον δεκάδων αἰώνων αἰσθανθέντες, τώρα πρῶτον, τὸ πρὸς ἡμᾶς φίλτρον, αὐτοὶ οἱ οἰκοῦντες πέραν τῆς Σερβίας καὶ πέραν τῆς Βουλγαρίας Ρουμᾶνοι, ἵνα ἀποκρύψωσι τοὺς ἀσυναρτήτους αὐτῶν πολιτικούς σκοποὺς, ἵνα ἀπατήσωσι τὴν Εὐρώπην περὶ τῆς σημασίας τῆς προπαγάνδας των, διατείνονται ὅτι λόγοι μόνον ἐκπολιτιστικοί, λόγοι προοδευτικοί, τοὺς ὠθοῦσι μοιραίως πρὸς ἡμᾶς· καὶ διὰ τοῦτο ἔρχονται, προσφέροντες ἄφθονον χρυσίον, νὰ μᾶς διδάξωσι τὴν γλῶσσάν των, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶνε συγγενεστέρα πρὸς τὸ ἰδίωμά μας ἢ ἡ Γαλλικὴ, ἢ ἡ Ἰταλική. Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ πολιτισμοῦ των· εἴμεθα ἀνώτεροί των. Καθ' οὓς χρόνους αὐτοὶ διετέλουν εἰσέτι ἄσημοι καὶ ἀπολίτι-

στοι, ἡμεῖς μόνον μὲν ἀνεπτυσσόμεθα ἐργαζόμενοι, ἐντίμως, αὐξάνοντες τὴν παρaxyγὴν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς χώρας εἰς ἣν ἀνήκομεν. Διακρινόμεθα καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὰς τέχνας ὅσον οὐδέποτε διεκρίθησαν αὐτοί. Μάρτυρες ὅσοι ἐξ ἡμῶν ἐγκατέστησαν ἐν Εὐρώπῃ, μάρτυρες ὅσοι ἐξ ἡμῶν ἐζησαν ἐν αὐτῇ τῇ Ρουμανίᾳ καὶ τοὺς ὁποίους ἡ Ρουμανία δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκρουμανίσῃ. Μάρτυρες αὐτοὶ οἱ Εὐρωπαῖοι οἱ ἐλθόντες ἐνταῦθα καὶ ἰδόντες τί ἀξίζουσι τὰ σχολεῖα καὶ τὰ φιλάνθρωπικὰ ἰδρύματα τῶν Ἑλληνοβλαχικῶν Κοινοτήτων, ἅτινα ἐκτίσθησαν καὶ συντηρήθησαν ἐπὶ αἰῶνας διὰ τῶν ἀγώνων τοῦ λαοῦ, ὅχι διὰ ξένου χρυσίου.

Ταῦτα δὲ ἐγένοντο ὅτε ἀκόμη οἱ Ρουμᾶνοι ἐκοιμῶντο βαθὺν ἀμαθείαν ὕπνον, ἔγραφον δὲ τὴν γλῶσσάν των διὰ σλαβικῶν χαρακτήρων. Ἀλλὰ διακρινόμεθα αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ ἥθη· ἔχομεν ἄλλην συνείδησιν τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς καὶ ἐστίας ἢ οἱ ἄρτι ἀνακύψαντες συγγενεῖς μας. Διότι δὲν εἴμεθα Σλαβόλατῖνοι ὡς αὐτοί· εἴμεθα, τὸ πολὺ πολὺ, Ἑλληνολατῖνοι καὶ πιστεύομεν ὅτι ἡ διαφορά εἶναι μεγίστη.

Δὲν ἠξεύρομεν ποῦ ζῶσιν οἱ πολιτικοὶ τῆς Ρουμανίας οἱ διακηρύττοντες, διὰ λόγους εὐνοήτους, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν Μακεδονίᾳ ἐξακόσιαι χιλιάδες ἕως ἐν ἑκατομμύριον ἀλλόφων ἀναιμούντων μόνον τοὺς κανόνας τῆς Ρουμανικῆς γραμματικῆς ἵνα ἀναγνωρίσωσι τὴν συγγένειάν των. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι δὲν ἔρχονται ἐδῶ ἵνα ἀνοιξῶσι τοὺς ὀφθαλμούς των. Ἀλλὰ προσκαλοῦμεν πάντες ξένον ἰδόντα ἡμᾶς νὰ εἴπῃ ἐάν εἶναι δίκαιον, ἐάν εἶναι ἀνθρώπινον, νὰ τυρρανῇται εἰς ὁλόκληρον λαὸς ἐκ τῶν ἐνεργειῶν μιᾶς ξένης προπαγάνδας, πρὸς χάριν τῆς γλωσσολογίας, καὶ νὰ περιφρονῶνται μετὰ τύφους ἀσυνειδήσιας τὰ τῆς ψυχῆς των αἰσθήματα.

Διότι περὶ τῆς ψυχῆς μας πρόκειται. Ὅλα τὰ φληναφήματα περὶ τῶν ἀπαρχαράπτων τῆς γλωσσολογίας δικαιωμάτων ἢ περὶ τῆς πατριρχικῆς πολιτείας δὲν θὰ ἐξαρχνίσωσι χιλιάδων ἐτῶν ἐθνικὴν συνείδησιν. Ἐάν ἡ Ἐκκλησία μας διέπραξε λάθη, ὡς διατείνονται, ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἦτο ἰδική μας· μετέχομεν καὶ ἡμεῖς τῶν λαθῶν, αὐτὰ εἶναι ἰδική μας ἐθνικὴ ἱστορία, δὲν εἶναι ἰδικὸν των ἔργον.

Ἄς μᾶς ἀφήσωσι ἡσυχούς, ἅς μὴ ἀναμιγνύονται εἰς ξένας ὑποθέσεις. Δὲν ἔχουσι κανέν δικαίωμα νὰ ὁμιλῶσιν ἐν ὀνόματι ἡμῶν, νὰ ἀπορραϊζῶσι περὶ τῆς τύχης ἢ γλώσσης μας, καὶ νὰ ἐξπολύωσι τὰ μίσθια ὀργάνων των ἵνα γεννήσωσι ρουμανικὸν κόμμα.

Δὲν εἴμεθα Ρουμᾶνοι, τὸ διακηρύττομεν ὅλοι μιᾶ φωνῇ, οὔτε θὰ γείνωμεν ποτέ τοιοῦτοι καὶ ἐάν ἀκόμη ἑκατονταπλασιάζωσιν οἱ Ρουμᾶνοι τὰς πρὸς τοῦτο ἀφειδεῖς πιστώσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ των. Μόνον βαθεῖαν περιφρόνησιν αἰσθανόμεθα πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν προπέτειαν μεθ' ἧς φιλοδοξοῦσι νὰ γείνωσι προστάται μας. Δύναται τὸ ἀφειδῶς δαπανώμενον χρυσίον αὐτῶν νὰ ἀγοράζῃ, προσκλήρως, τινὰς διεφθαρμένους, νευράγια κοινωνικά, ὡς δύνασθε καὶ μόνοι σας νὰ διαπιστώσητε, δὲν θὰ καταπνίξῃ ὅμως τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν ἐνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ ἐναντίον τῆς ἀξιοθρηνητοῦ πολιτικῆς ἐνίων Ρουμᾶνων πολιτευτῶν, οἵτινες, θέλοντες νὰ πείσωσι τὴν χώραν των περὶ τῆς δῆθεν ἐθνικῆς των ἐργασίας, ταράττουσι διηνεκῶς, διὰ διαφόρων μέσων, τὸν βίον μας καὶ πιέζουσιν ἀπεριγράπτως τοὺς ἀπλουστέρους καὶ πενεστέρους ἐξ ἡμῶν.

Ἐπανειλημμένως διεμαρτυρήθημεν κατὰ τῆς κατὰστάσεως ταύτης παρὰ τῇ σεβαστῇ Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήτει. Ἀλλὰ θεωροῦμεν ἐπ' ἀνάγκης νὰ ἀποταθῶμεν καὶ πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους ἀντιπροσώπους, διότι μετὰ λύπης παρατηρήσαμεν ὅτι ὅχι μόνον ὅλη σχεδὸν ἡ Εὐρώπη ἐνθαρρύνει τὴν Ρουμανίαν εἰς τὸ ἀχαρὶ αὐτῆς ἔργον, ἀλλὰ καὶ τινες τῶν ἀντιπροσώπων τῆς, ἐπιπολαιῶς ἴσως ἐξετάσαντες τὰ πράγματα, ἐγκαρδιούσι τοὺς ἀσυνειδήτους διώκτας μας, γινόμενοι παρὰ τίτοι διαιωνίσεως τῶν δεινῶν μας.

Δεῖξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς σεβασμοῦ.

Οἱ Κουτσόβλαχοι τῆς πόλεως Μοναστηρίου.

Ἐπὶ τῇ κί ὑπογραφῇ δις χιλίων ἐξήκοντα δύο Ἑλληνοβλάχων οἰκογενειάρχων, δεόντως κεκυρωμένοι.

Σ.Σ.Ε.Α. Ἡ ἀναφορὰ αὕτη ἡ φέρουσα ἡμερομηνίαν 31 Μαΐου 1906, καταρτισθεῖσα ὅπως ἐπιδοθῇ, μετ' ἐπισημειωμένης γαλλικῆς μεταφράσεως, διὰ τοῦ μητροπολίτου Πελαγονίας, τοῖς αὐτόθι ἀντιπροσώποις τῶν μεγάλων Δυνάμεων, παρέμεινε κατατεθειμένη, μετὰ τὴν αἰφνιδίαν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως. Πανομοίωτον δ' ἀντίγραφον ταύτης, δεόντως κεκυρωμένον, διεβιδάδθη νῦν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ἡ ΕΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝ. ΡΩΜΥΛΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἐκθεσις τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπι-
τρόπου Φιλιππουπόλεως

Παναγιώτατε δέσποτα,

Ὁ ἐν Καβακλῇ ἡμέτερος ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος κύρ παπᾶ Ἀντώνιος, δι' ἐπανειλημμένων ἐκθέσεων του γνωρίζει μοι ὅτι ὁ ἐκπατρισμός τῶν χριστιανῶν ἐν τῇ πόλει τοῦ Καβακλῇ καὶ τῷ ὁμωνύμῳ αὐτῇ τμήματι ἔλαβεν ὄψιν γενικῆς ἐξόδου. Ἐκ τῶν 9 περίπου χιλιάδων κατοίκων τῆς πόλεως Καβακλῇ, ἐξεπατρίσθησαν, ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος, ὑπὲρ τὰς 4 1/2 χιλιάδας, ἐκ δὲ τῶν χωρίων τοῦ ὁμωνύμου τμήματος ἐξεπατρίσθη πανοικεὶ τὸ χωρίον Δράμα, ὅπερ βίᾳ οἱ κομιτατζήδες ἐπειράθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος νὰ ὑπαγάγῃσιν ὑπὸ τὴν Ἐξοχίαν, εἰ καὶ ἐν αὐτῷ οὐδεὶς Βούλγαρος ὑπῆρχεν.

Ἐπίσης καὶ ἐν Στενημάχῳ καὶ ἐν Φιλιππουπόλει τὸ ρεῦμα τοῦ ἐκπατρισμοῦ λαμβάνει ἀπιστεύτους διαστάσεις. Ἐκ τῶν 1800 οἰκογενειῶν τῆς Στενημάχου ἐξεπατρίσθησαν ὑπὲρ τὰς 600. Εἰσὶ δ' ἔτι μοι πρὸς ἐκπατρισμὸν ὑπὲρ τὰς 500.

Ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἐξεπατρίσθη τὸ ἥμισυ τοῦ ὁμογενοῦς πληθυσμοῦ, οἱ δ' ἐναπομείναντες ἐτοιμῶνται ἔτι, ἐντὸς ὀλίγου, καταλίπωσι τὴν μισόξενον Ἡγεμονίαν.

Τὸ λυπηρὸν, Παναγιώτατε Δέσποτα, εἶνε ὅτι οἱ ἐκπατρίζομενοι ἀφίνουσιν οὐ μόνον τὰς πατρῷας ἐστίας εἰς τὴν διάθεσιν τῶν διωκτῶν, ἀλλ' ὅτι πάντες σχεδὸν ἀναχωροῦσιν ἄνευ οὐδενὸς ἐφοδίου· διότι καὶ τοὺς οἴκους καὶ τὰς ἀμπέλους καὶ τοὺς ἀγρούς των καταλείπουσιν εἰς τὴν ἑαυτῶν τύχην. Τὸ μόνον ὑπὲρ οὗ ἐκαστος αὐτῶν φροντίζει εἶνε πῶς ταχύτερον νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐφοδιασθῇ δι' ἐνὸς διαβατηρίου ὅπως ἐκπατρίσθῃ, ἀδιαφορῶν τέλειον περὶ τῆς τύχης, ἥτις ἀναμένει αὐτὸν τε καὶ τὴν δύσμοιρον οἰκογένειάν του.

Τὸ θέαμα, Παναγιώτατε Δέσποτα, τοῦ ἀθρόου ἐκπατρισμοῦ εἶνε φθβερόν, ἡ θέα τῶν ἐκπατρίζομένων ἐμποιεῖ ὀδύνην. Δυστυχῶς οὐδὲν δύναται ν' ἀνταρτίσῃ αὐτοὺς, ἡ ἀπελπισία αὐτῶν εἶνε τοσοῦτον μεγάλη ὥστε τοὺς ἀποδεικνύοντας τὰς συνεπείας τῆς βεβιασμένης ἐξόδου ἐκ τῆς πατρῷας γῆς ἐκλαμβάνουσιν ὡς μίσθαρνα ὄργανα τῶν Βουλγάρων.

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ γεγονός τοῦτο, ἡ ἀθρόα δηλ. μετανάστευσις τῶν ἡμετέρων, εἰς τὰς βουλγ. ἀρχάς ἐμποιεῖ κατάπληξιν· διότι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀρχοντος μέχρι τοῦ

τελευταίου κυβερνητικοῦ ὑπαλλήλου, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ λάβῃ χώραν ὅ,τι καθ' ἅπασαν τὴν Ἡγεμονίαν τελεῖται. . . .

Σ.Σ.Ε.Α. Ἡ ἐκθεσις αὕτη φέρει χρονολογίαν 19 Μαΐου, ἥτοι τυγχάνει προγενεστέρα τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθείσης περὶ τῶν σφαγῶν Καβακλῇ.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐκθεσις Μητροπολίτου Μελενίκου

Παναγιώτατε δέσποτα,

Γνωστὸν βεβαίως τυγχάνει τῇ Υ. Θ. Παναγιότητι ὅτι τὸ μόνον γεωργικὸν προϊόν τῆς κωμοπόλεως Μελενίκου ἐξ οὗ καὶ μόνον ἀποζῇ, καταστραφέντος ἐνεκα τῶν κκιρικῶν περσστάσεων τοῦ ἀρχαίου καὶ μεγάλου αὐτῆς ἐμπορίου, δι' οὗ διετηρήθη μέχρι σήμερον σχετικῶς ἀκαμία, παρὰ τὰς ἀντιξόους καὶ δυσμεεῖς συνθήκας τοῦ βίου τῶν μερῶν ἐκείνων, εἶνε ὁ οἶνος, ἀποτελεῖ δέ, φυτικῶς, τὸ μονοπωλεῖον, οὕτως εἰπεῖν, αὐτοῦ καὶ προμηθεύει καὶ πκράγει οἶνον καθ' ἅπασαν τὴν βόρειον καὶ ἀνατολικὴν Μακεδονίαν. Ἀκριβῶς τὸ προϊόν τοῦτο τῶν φιλοτίμων Μελενικίων, τὸν μόνον πόρον τῆς ζωῆς αὐτῶν, τὴν ἐλπίδα τῆς διατηρήσεως αὐτῶν, ἡ κκοῦργος βουλγαρικὴ διάνοια ἐπενόησε νὰ καταστρέψῃ καὶ ἔθεσεν εἰς κίνησιν ἀπαισί-ας βουλγαρικῆς χεῖρας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Τὴν νύκτα δηλ. τῆς παρελθούσης τρίτης καὶ τετάρτης 1 καὶ 2 Μαΐου, χωρικοὶ ἐξελθόντες κατὰ ὁμάδας ἐκ τῶν πέριξ βουλγαρικῶν χωρίων, διεσπάρησαν ἀνά τὰς ἀμπέλους τῶν Μελενικίων καὶ διὰ τοῦ ἐξῆς τρόπου ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐπετέλεσαν τὴν καταστροφὴν τῶν ἀμπέλων. Δέσαντες δηλ. δέσμας κλάδων ἐξ ἀκνθῶν ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποῖας μεταχειρίζονται οἱ γεωργοὶ πρὸς φργγμόν τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν χωρκίων αὐτῶν καὶ σύροντες μεθ' ὁρμῆς τὰς δέσμας ταύτας τῶν κλάδων μεταξὺ τῶν κλημάτων, ἐπέφερον τὴν τελείαν καταστροφὴν τῶν τρυφερῶν εἰτέτι βλαστῶν αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδημόνων, τὴν παντελῆ ἀποτύφλωσιν τῶν κλημάτων, διότι ὡς λέγουσιν οὗτοι, τὸ κλῆμα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀποτυφλούμενον δὲν δύναται οὔτε τὸ δεύτερον, ἀλλ' οὔτε τὸ τρίτον ἔτος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀνθηρὰν κατάστασιν. Αἱ χρηματικαὶ ζημίαι τὰς ὁποίας αἱ βουλγαρικαὶ χεῖρες ἐπέφερον εἶνε ἀνυπολόγιστοι, καθ' ὅσον οἱ φιλόπονοι καὶ ἐργατικοὶ Μελενικιοὶ, διὰ τῆς ἐμφύτου αὐτοῖς πρὸς τὴν ἐργασίαν κλίσεως, κατάρθρωσαν ὅχι μόνον τὰ πεδινὰ καὶ τὰ ὁμαλὰ μέρη τῶν πέριξ τοῦ Μελενίκου λόφων νὰ μεταβάλῃσιν εἰς

ἀνθράς ἀμπέλους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς βράχους καὶ τὰς μᾶλλον ἀποτόμους κλιτύς τῶν λόφων, τὰς ὁποίας ἐκ τῶν κατοικιδίων ζώων μόνον ἡ αἴξ δύναται νὰ ἀνέλθῃ. Ἡ παρελθούσα τετάρτη καὶ πέμπτη καθ' ἃς ἐγένετο γνωστὸν τὸ φοβερόν δυστύχημα εἰς τὴν πόλιν, ἦταν ἡμέραι γενικῶς συμφορᾶς καὶ πανδήμου θρήνου καὶ κοπετοῦ, καθ' ὅσον, ὡς λέγουσιν οἱ δυνάμενοι νὰ κρίνωσι μετ' ἐπιγνώσεως καὶ κύρους τὰ πράγματα, καὶ γενικῇ ἂν συνέβαινε πυρκαϊὰ δὲν θὰ ἀντικαθίστατο ἀνυπολόγιστους ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀμπελῶν ζημίας. Κατὰ πρόγραμμα κακοῦργον ἡ καταστροφή αὕτη ἐβυσοδομεῖτο ἀπὸ ἐτῶν.

Πρὸ τριῶν ἐτῶν δὲν προσήλθον οἱ συνήθεις ἐργάται Βουλγάροι διὰ νὰ καλλιεργήσουν τὰς ἀμπέλους· πρὸ ἐτῶν δύο ἀπεποιήθησαν νὰ προσέλθουν εἰς τὸν τρυγητὸν αὐτῶν. Ἰδόντες ὅμως ὅτι οἱ ἀτρόμητοι Μελενίκιοι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐργαζόμενοι καὶ διὰ ἐργατῶν ὁθωμανῶν καὶ ἀθιγγάνων, ἐξετέλεσαν μετὰ περισσοτέρως ἐπιτυχίης τὴν ἐργασίαν ἐκείνην, πρὸ ἐπτά μηνῶν ἐφόνευσαν τὸν ἀτυχῆ ταμίαν τῆς δημογεροντίας Μελενίκον μακαρίτην Μάκρον Γιούρην πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐκφοβίσουν τοὺς Μελενίκους νὰ μὴ ἐξέρχωνται εἰς τοὺς ἀγρούς· ἀποτυχόντες δὲ εἰς πάσης τὰς βδελυρὰς καὶ ἀποτροπαίους αὐτῶν ἀποπειρὰς πρὸς παρακώλυσιν πάσης ἐκ τῶν ἀμπελῶν προσγινομένης ὠφελείας τοῖς Μελενίκοις, κατέφυγον τῶρα εἰς τὸ τελευταῖον τραῦμα, εἰς τὴν γενικὴν καίπαντέλῃ καταστροφῇ τῶν ἀμπελῶν. Ὡς δρᾶται τῆς φοβερᾶς τῆς καταστροφῆς, κατὰ γενικὴν ὑπόψιν θεωροῦνται οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων καὶ διὰ τοῦτο κατόπιν ἰδιαιτέρας συσκέψεως κατηγγέλθησαν οὗτοι καὶ εἰς τὴν υποδιοίκησιν Μελενίκου καὶ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπικαλούμεθα τὴν ἀμείνων ἀρωγὴν καὶ προστασίαν τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὑ. εὐσπλαγγνικωτάτης Παναγιότητος ὅπως τὸ κακὸν μέχρι τοῦ σημείου τούτου σταματήσῃ καὶ μὴ ἐπικταθῇ καὶ ἐπὶ τῶν ὀλίγων ἐκ τῆς γενικῆς καταστροφῆς περισωθεισῶν ἀμπελῶν καὶ εἰς ἀποζημιώσεις κατὰδικασθῶσιν οἱ μυσταροὶ οὗτοι κακοῦργοι, αἵτινες ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, εἶνε οἱ πέριξ χωρικοὶ τῶν χωρίων Ἀνω καὶ Κάτω Σουδίτσας, Μαντζόβου, Δερεϊ-μουσλὴμ καὶ Χιρσόβου, καθ' ὅσον μόνον γινώσται τῶν ἐνταῦθα μερῶν ἠδύναντο νὰ καταστρέψωσι τὰς ἰδιοκτησίας τῶν ὀρθοδόξων, τὰς δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τοιαύτας τῶν Βουλγάρων οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον νὰ βλάψωσι.

Ἐπὶ τούτοις καὶ πάλιν τὴν προστασίαν καὶ βοή-

θειαν τῆς Ὑ. φιλοστόργου Παναγιότητος ὑπὲρ τῶν σκληρῶς δοκιμαζομένων, γεννικῶς δὲ ἀμυνομένων καὶ σκοπὸν ἔχοντων ἀτρόμητοι καὶ ἀκλόνητοι ὑποστηρικταὶ καὶ φύλακες τῶν πατρῶν νὰ μείνωσι, πνευματικῶν Αὐτῆς τέκνων ἀτυχῶν Μελενικίων κτλ.

Μελενίκον 4 Μαΐου 1907.

† Ὁ Μελενίκου ΑΙΜΥΛΙΑΝΟΣ

ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

« Ἀτὰρ σιωπᾶν τὰ γε δίκαια
οὐ χρή ποτε »
Εὐριπίδης.

Ἀπὸ τοὺς τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων χρόνους καὶ τοὺς τῶν ἀποστολικῶν πατέρων, ἡ Κυπρία ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, διὰ τὸ ἔχειν ἀπόστολον ἰδρυτὴν τὸν Βαρνάβαν, κύπριον μάλιστα τὸ γένος (Πραξ. Ἀποστόλων ΙΕ', 31—41. Θεοδώρου Ἀναγνώστου Ἰστ. Ἐκκλ. βιβλ. Β', 2 καὶ Εὐγέν. Βουλγ. Ἐκατοντ. §. 185—200), ἐν αὐτῇ ταύτῃ τὸ θεῖον Εὐαγγέλιον κηρύξαντα καὶ Ἐκκλησίαν συστήσαντα καὶ πρῶτον αὐτῆς ἐπίσκοπον τὸν ἐπίσης κύπριον Ἡρακλείδιον χειροτονήσαντα, αὐτοκεφάλως τε καὶ αὐτοδιοίκητος τιμητικῶς ἐθεσπίσθη νὰ εἶναι, καθάπερ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων προσεπιμαρτυρεῖται (ΛΕ' Ἀποστολικοῦ. Α' τῆς Β' ἐν Κων) πόλει Οἴκου. καὶ ΙΒ' καὶ ΙΓ' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ).

Καὶ ἀπεπειράθησαν μὲν οἱ τῆς Ἀντιοχείας πατριάρχαι, Πέτρος ὁ Κναφεύς, ὁ θεοπασχίτης ἰδίᾳ δις τὸν ἀντιοχικὸν ἀναβάς θρόνον (417 καὶ 431 μ. Χ.) αὐτὴν νὰ καθυποτάξωσι, πλὴν ὁ τῆς Κύπρου Σαλαμῖνος ἐπίσκοπος Ἀνθέμιος, Θεοῦ ἐμπνεύσει, τεθαμμένον ἐντυχῶν ἐν σπηλαίῳ παρὰ τὴν ἐπισκοπικὴν αὐτοῦ ἔδραν τοῦ ἀποστόλου τούτου τὸ ἱερὸν λείψανον, ἐπὶ στήθους τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀντιγραφὲν τοῦ ἀποστόλου Ματθαίου Εὐαγγέλιον ἔχον, παρέλαβε τοῦτο μετὰ τοῦ ἀποστολικοῦ σκίνους καὶ ἀπάρας εἰς τὴν βασιλεύουσαν πόλιν, Ζήνωνι παρέστη τῷ αὐτοκράτορι, ὅστις περιχαρὴς γενόμενος, χρυσοδοῦλλῳ βασιλείῳ τῆς Κυπρίας Ἐκκλησίας τὸ αὐτοκέφαλον προσεπεκύρωσεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον αὐτῆς τοῖς πατριάρχεις ἰσότιμον κατέστησε, πέμπτον ἐν Συνόδοις Οἰκουμενικαῖς, τάξει ἱεραρχικῇ, καθέζεσθαι, ἐν τῇ φήμῃ « μακαριωτάτου » τὸν τίτλον νὰ φέρῃ, μανδύαν ἐρυθρὸν περιβάλλεσθαι, ἀντὶ ράβδου ποιμαντορικῆς σκῆπτρον κρατεῖν βασιλείου, διὰ κινναβάρεως ὑπογράφειν, ἥς χρῶσιν πορφυρο-

γέννητοι μόνον αὐτοκράτορες ἐποιοῦντο, καὶ Σύνοδον ἐξ ἰδίων ἔχειν μητροπολιτῶν.

Τῶν προνομίων οὕτω συνοπτικῶς ἐχόντων τῆς Κυπρίας Ἑκκλησίας, ἀποροῦμεν μάλα! πῶς ἄλλ' ἀντ' ἄλλων καὶ δημοσιογραφοῦσι καὶ λέγουσιν ἄνθρωποι, μηδὲν τὰ ἱερὰ θέσμια μελετήσαντες καὶ τὴν κυπρίαν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν διεξελθόντες, καὶ λύσιν ὑποδεικνύοντες τοῦ ὑφισταμένου ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος σφαλερὰν τε καὶ ἐκθεσμον! Αὐτῶν τούτων δέ τινες καὶ τολμηρότερον πρὸς βλάβην ἐθνικὴν προβάντες, τὸ ζήτημα ἔθεντο καὶ ἐπὶ τοῦ τάπητος τῆς κυπρίας βουλῆς, βουλῆς συναπαρτιζομένης καὶ ἐκ μελῶν ἐτεροδόξων καὶ ἐκ μελῶν ὁθωμανῶν, ὡς ἐὰν περὶ πολιτικοῦ ἢ καὶ ποινικοῦ ἐπρόκειτο νομοσχεδίου! Ἕτεροι δὲ κληρικοί τε καὶ λαϊκοὶ ἀπὸ τῆς χηρείας τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου, ἐπ' ὠφελείᾳ ἑαυτῶν, ἔλαιον ἀδιακόπως ἐν τῇ ἐθνοδόρῳ φλεγούσῃ τῶν παθῶν καμίνῳ χέουσι, τῇ τὰ πρὸς τὴν θρησκείαν τοῦ Θεοῦ τῆς εἰρήνης καταθιθροσκούσῃ ὀφειλόμενα αἰσθήματα· καὶ ἐναντία τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ τοῦ ΚΕ' ἱεροῦ κανόνος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὴν ἐκλογὴν ἀρχιεπισκόπου παρατείνουσιν ἐφ' ὅλην ἤδη διατρέξασαν δεκαετίαν, κανόνος μετ' ἐπιτιμίων αὐστηρῶς ἐπιτάττοντος, ἐντὸς μηνῶν τριῶν ἔδραν ἐπισκόπου πληροῦσθαι χηρεύσασαν, ἵνα μὴ ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἢ τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησία διαμένη ἀκυβέρνητος καὶ τὸ ἑαυτῆς ποίμνιον ἀποίμαντον. Καὶ ἄλλοι τέλος πρὸς λύσιν προβάλλουσιν εἰς Κύπρον πατριάρχης νὰ μεταβῇ διαιτητὴς κληρικῶν παρὰ κανόνας ἱεροὺς διχονοοῦντων, ὑπ' ὅσιν μὴ λαμβάνοντες ὅτι ἡ τῶν νῦν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν τριάς, τὸν οὕτως εἶπεῖν Ἀρειὸν Πάγον συναποτελεῖ τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἑκκλησίας, τὸν μόνον ἐν περιπτώσει συνομοία νὰ δικάσῃ δυνάμενον καὶ ἀποφάσεις ἐκκαλουμένας Ἑκκλησιῶν ἄλλων, καὶ νὰ ἐπιτιμῇ ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως ἀποκόψῃ κληρικοὺς δόγμασιν ἱεροῖς παρεκτρεπομένους καὶ πεισματωδῶς εἰς πλάνας ἀσυγγνώστους ἐμμένοντας, καὶ μὴ τοῖς κεκανονισμένοις πειθόμενους τῆς καθόλου Ἑκκλησίας προστάγμασι. Καὶ ὅτι ἀκόμη ἡ τριάς αὕτη μετὰ τῶν ἄλλων θεμάτων τῶν κατὰ τόπους Ἑκκλησιῶν αὐτοκεφάλων ἢ μὴ, μία δογματικῶς καὶ μόνῃ ἀδιαστόλως καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ θεωρεῖται Ἑκκλησία, ὥσπερ ἡμῖν σαφέστατα ἐρμηνεύει

τὸ ἱερὸν τῆς πίστεως Σύμβολον, «Εἰς μίαν ἁγίαν, καθολικὴν, καὶ ἀποστολικὴν Ἑκκλησίαν κτλ.» καίτοι εὐχεροῦς διοικήσεως χάριν τῶν κατὰ τόπους Ἑκκλησιῶν εἰς πολλὰς διαιρεῖται (ὄρα καὶ ὑποσημ. τοῦ ΣΤ' ἱεροῦ κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου Ἑκκλ. Ἰστ. σελ. 390).

Συνεπῶς ἐὰν τις τῶν τριῶν τούτων πατριαρχῶν διαιτητὴς κληρικῶν καταστῇ Ἑκκλησίας διχονοοῦντων, αὐτοκεφάλου δ' ἰδίᾳ, καὶ κατὰ τὰ ἱερὰ θέσμια καὶ κατὰ τὰ πολιτικά, νὰ δικάσῃ ἐπομένως ἀποκλείεται αὐτοδικαίως μετὰ τῶν δύο ὁμοτίμων πατριαρχῶν ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδοχῆς τῆς ἀποφάσεώς του ἐκ μέρους τῶν ἐριζόντων, ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως ἀκόμη ἐν Συνόδῳ συνερχομένων Οἰκουμενικῇ ἐπὶ τούτῳ, καθὰ οὐκ ἔξεστιν αὐτῷ ἐξουσίας δύο περιβάλλεσθαι διαιτητοῦ καὶ δικαστοῦ. Ἀλλως τε δὲ καὶ τούτου ὡς εἴρηται ἀποκλειομένου, οἱ δύο ἄλλοι πατριάρχαι ἐν ἀπορίᾳ εὔρεθήσονται, ἐνὸς ἐκάστου μὴ δυναμένου ἀπαρτῆσαι πλειονοψηφίαν ἐν διαφωνησάσῃ γνώμῃ.

Ὡστε ἡ ἐσομένη μόνῃ λύσις, ἢ καὶ παρὰ τῶν ἱερῶν θεσμίων καὶ παραδόσεων ἱερῶν ἰσχυόντων ἐν περιπτώσει συνομοία, εἶναι ἐκείνη ἢ καὶ ἐπὶ τοῦ 1821 ἐφαρμοσθεῖσα ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Κύπρῳ, οὕτω πως·

Χηρευσάσης ὁλοσχερῶς τῆς ὀρθοδόξου Κυπρίας Ἑκκλησίας ἀρχιερέων ἐδέησεν ὁ τῆς Κύπρου ἱερός κλῆρος καὶ χριστιανικὸς λαὸς νὰ γράψῃ τῇ ἱερᾷ τῶν πατριαρχῶν τετρακτύϊ, οἵτινες ἐκ συμφώνου μητροπολίτας ἐξέπεμψαν τρεῖς ἐκ τοῦ ὁμοῦ Ἀντιοχικοῦ θρόνου, τὸν Ἐπιφανείας Ἰωαννίκιον, κύπριον τὸ γένος τυγχάνοντα, τὸν Σελευκείας Γεννάδιον καὶ Ἐμέσης Μεθόδιον, κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1821, οἵτινες ἀφικόμενοι ὡς ἀντικαταστάται ἐκαθέστησαν τῆς ἐκκλησιολογίας Κυπρίας Συνόδου καὶ ἱεροτελεστικῶς ἐψήφισαν τοὺς παρὰ τοῦ κυπρίου κλήρου καὶ λαοῦ ψήφῳ κοινῇ ἐκλεγέντας καὶ ὑποδειχθέντας· πρῶτον τὸν ἀρχιεπίσκοπον πάσης Κύπρου, ὅστις ἀρχιμανδρίτης τυγχάνων ἐχειροτονήθη καὶ ἐνεθρονίσθη, καταλαβὼν τὴν οἰκείαν προεδρείαν, ψηφίσας καὶ χειροτονήσας τοὺς λοιποὺς μητροπολίτας συνοδικούς του, Πάφου, Κιτίου καὶ Κυρηνείας. Καὶ οὕτω οἱ ἐκπεμφθέντες ἐπανήλθον εἰς τὰ ἴδια, χωρὶς οὕτω νὰ θιγῇ τ' αὐτοκέφαλον τοῦ Κυπριακοῦ θρόνου καὶ τὸ γόντρον.

Οὕτω καὶ νῦν, τῶν δύο συναλλήλοις ἀφισταμένων μητροπολιτῶν Κιτίου καὶ Κυρηνείας, τῶν μηδόλως δικαιουμένων κατὰ κανόνας ἱερούς νὰ θεωρῶσι καὶ νὰ γράψωσιν ἱερὰν καὶ κανονικὴν Κυπρίαν Σύνοδον τὴν ἥδη ἐξ ἑνὸς ἢ καὶ τῶν δύο ὁμοῦ συγκροτουμένην, διὰ τὸ ἀπαρεγκλίτως ὀρίζεσθαι ἐκ τριῶν τοῦλάχιστον· καὶ διότι ἀκόμη συναλλήλοις περὶ ὑπερισχύσεως ἐρίζουσι κομματίζοντες καὶ ἀρχουσι κοσμικοῖς χρῶνται, ὅπως θρόνου ἐγκρατεῖς γίνωσιν, οἱ ἐκπεμψθησόμενοι τρεῖς μητροπολίται, ἐν πρώτοις ἐπιβλέψουσι τὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἐν πρώτοις ψηφίσουσιν ἐκλεγέντα καὶ ὑποδειχθέντα, κατὰ πλειονοψηφίαν κλήρου τε καὶ λαοῦ, προεδρεύοντα ἐπομένως αὐτῶν πρὸς πλήρωσιν καὶ τῶν κενωθησομένων μητροπολιτικῶν ἐδρῶν.

Μητροπολίτας δὲ τοιούτους ἐκπεμψθησόμενους, εὐτυχῶς, καὶ κυπρίους μάλιστα, εὐρυμαθεῖς καὶ μορφώσεως ἐκκλησιαστικῆς καὶ θύραθεν παιδείσεως, σεβαστοὺς τοῖς κυπρίοις πᾶσιν ἔχομεν δύο ἐν τῷ ὁμόρῳ Ἱεροσολυμιτικῷ θρόνῳ, τὸν τε ἀρχιεπίσκοπον Ἰορδάνου κ. Ἐπιφάνιον καὶ μητροπολίτην Κυριακουπόλεως κ. Μελέτιον Κρονίδην, τρίτον δὲ δὲν ἀμοιρεῖ ὁ αὐτὸς θρόνος, ὅστις ἱεράρχας μᾶλα εὐπαιδεύτους πολλοὺς ἀναμετρᾷ, ἅτε τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ στερουμένου, ἐκτὸς ἑνὸς καὶ μόνου κανονικοῦ, τοῦ Τριπόλεως, τῶν δ' ἄλλων ξένων ἄλλης παροικίας τυγχανόντων, κατὰ τὰς ἱερὰς διατάξεις ἐκπεμψθῆναι κωλυομένων.

Καὶ πρὸς εἰρηνικὴν λύσιν ν' ἀποκλεισθῶσι πρέπον τῆς ἐνεργείας οἱ γνωστοὶ ἐμπαθεῖς κληρικοί τε καὶ λαϊκοί, οἱ τὴν ἐθνολειτουργίαν τῶν παθῶν πυρὰν ἀναρριπίζοντες. Ἐπίσης καὶ οἱ δύο ἐπ' ὀφελείᾳ ἐνδιαφερόμενοι τῶν ἐν Κύπρῳ σταυροπηγιακῶν μονῶν ἡγούμενοι Κύκκου καὶ Μαχαιράδος, οἱ ἑαυτοὺς παρὰ τὰ ἱερὰ θέσμια καὶ παραδόσεις ἱερὰς μέλη κανονικὰ τῆς Κυπρίας Συνόδου ἀποκαλοῦντες. Καὶ μαθέτωσαν ὅτι κατὰ φιλοτιμίαν ἀξιώματος ἡγουμενείας μονῶν αὐτοκεφάλων ἐπετράπη αὐτοῖς τὸ παρακαθέζεσθαι ἐν Συνόδοις μετὰ ψήφου ὅμως συμβουλευτικῆς, οὐχὶ δὲ ψήφου μελῶν κανονικῶν.

Ταῦτα δὲ ἐξ ἐνδιαφέροντος κυπρίου γνησίου πρὸς διάγνωσιν γράφομεν τῆς ἀληθείας καὶ μόνης τῆς ἀληθείας ὡς γνῶμην ταπεινὴν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΚΗΠΙΑΔΗΣ

δικηγόρος καὶ Μ. ὑπομνηματογράφος
τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ ἡμέτεροι ΜΟΝΑΧΟΙ ΚΑΙ Οἱ ΞΕΝΟΙ ΛΟΓΙΟΙ

Ἐκ καθήκοντος ἀμεροληψίας ἐκδίδομεν τὴν πρὸς ἡμᾶς σταλεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κ. Γρεγοῦρ, μέλους τῆς Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς Ἀθηνῶν, ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐν ἀριθμῷ 19 τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» διατριβὴν τοῦ διδάκτορος κ. Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου.

ἀξιότιμε κύριε συντάκτα

Καίτοι δὲν μὲ ἀναφέρει ὁ κ. Πέτρος Παπαγεωργίου ἐν τῷ ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» (ἀρ. 19 σ. 300—303) δημοσιευθέντι ἄρθρῳ αὐτοῦ: «Οἱ ἡμέτεροι μοναχοὶ καὶ οἱ ξένοι λόγιοι», τῆς εἰς τὴν Byzantinische Zeitschrift τοῦ κ. Καρόλου Κρουμβάχερ ἀκριβοῦς παραπομπῆς ἐπιτρεπούσης εἰς πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους ν' ἀνακαλύψωσιν εὐκόλως τὸ ὄνομά μου, θεωρῶ ἑμαυτὸν ὑποχρεωμένον ν' ἀπαντήσω ἐν ταῖς στήλαις τῆς ὑμετέρας ἐφημερίδος, εἰς τὰς κατ' ἐμοῦ ἐκφρασθεῖσας κατηγορίας· θέλω πρὸ πάντων νὰ λύσω τὰς ἀπορίας τοῦ κ. Παπαγεωργίου, ὅς τις ἐπανεὶλημμένως ἐρωτᾷ α') διατί παρεπονέθην κατὰ τῶν ἐν τῷ Σινᾷ μοναχῶν οὐχὶ ἐξ ὀνόματός μου, ἀλλ' ἐξ ὀνόματος τοῦ συνταξιδιώτου μου κ. C. R. Gregory; β') εἰς τί συνίσταντο πράγματι αἱ ἐμοὶ προσγεγόμεναι ζημίαι καὶ κακώσεις;

Α) Εἰς τὸ προοίμιον τῆς ἐν τῇ Byz. Zeitschr. τυπωθείσης πραγματείας μου ἐξέφρασα τὴν κρίσιν μου περὶ τοῦ Σινᾶ βραχέως καὶ ὀλίγον αἰνιγματωδῶς (καὶ διαβεβαίω τὸν κ. Παπαγεωργίου ὅτι αἱ ὀλίγαι αὗται γραμμαὶ δὲν ἦσαν, ὅπως ὑποθέτει, τὸ ἀφελὲς προοίμιον ὅλου λόγου συγγραφομένου κατὰ τῶν ἐλλήνων καὶ τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας!), ἀκριβῶς διότι δὲν ἠθελον νὰ προσδώσω εἰς τὰ ἐν Σιναίῳ συμβάντα μεγαλειτέραν σημασίαν, παρ' ὅσον ἤξιζον. Ἀφ' ἐτέρου δὲ δὲν ἠδυνάμην νὰ μὴ διαμαρτυρηθῶ καθ' ὁλοκληρίαν ἐναντίον τῆς πρὸς ἡμᾶς συμπεριφορᾶς μερικῶν Σιναιτῶν· ἦτο, μοὶ φαίνεται, καθήκόν μου νὰ πληροφορήσω τοὺς ἀπανταχοῦ συναδέλφους μου περὶ τῶν δυσκολιῶν, ἃς εὔρον ἐν περιφύμῳ βιβλιοθήκῃ, τὴν ὁποίαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν θὰ ἐπισκεφθῶσι μετ' ἐμέ.

Διὰ τοῦτο περιορίσθην εἰς τὸ νὰ σημειώσω δι' ὀλίγων λέξεων τὸ σπουδαιότερον γεγονός, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐπετράπη εἰς τὸν κύριον C. R.

Gregory νὰ τελειώσῃ τὴν ἐργασίαν του. Ἴδού τώρα λεπτομέρειαι τινες: ὁ κ. C. R. Gregory οὕτω παρηνοχλήθη ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι συνέτασσε κατάλογον τῶν χειρογράφων, τοῦθ' ὅπερ ἦτο ἀναληθές. Παρ' ὅλας τὰς διαμαρτυρίας τοῦ διαπρεποῦς θεολόγου, ἀπηγορεύθη εἰς αὐτὸν πᾶσα μελέτη τῶν κωδίκων ἐπὶ 12 ἡμέρας. Τότε τῇ ἐπεμβάσει δύο λογίων ἀγγλίδων, οἱ μοναχοὶ ἤνοιξαν πάλιν τὴν βιβλιοθήκην, καὶ παρέχωρσαν εἰς τὸν κ. Gregory ὀκτὼ ἡμερῶν ἐργασίαν. Ἀλλ' εὐθὺς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ (ἀναχωρησάσων τῶν ἀγγλίδων) ἡ Ἱ. Σύναξις ἐλυσμὸνῃσιν τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν! Ἡ ἰδική μου ἐργασία παρημποδίσθη κατὰ παρόμοιον τρόπον (μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἠδυνήθην ἐγὼ νὰ ἐργασθῶ μέχρι παρελεύσεως τῆς προθεσμίας τῶν 8 ἡμερῶν)· δὲν τὸ ἀνέφερα ὅμως εἰς τὴν Byz. Zeitschrift, διότι ἐφρόνουν, καὶ φρονῶ εἰσέτι ὅτι ἢ ἐκ τῆς κωλυσιοεργίας ταύτης προσγενομένη τῇ ἐπιστήμῃ ζημία δὲν εἶνε πολὺ σημαντικὴ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν μεγάλην ἀδικίαν, ἧς ὑπῆρξε θῦμα ὁ καθηγητὴς κ. Gregory.

Τὸ ὅτι συνηγόρησα ὑπὲρ τοῦ κ. Gregory, τοῦ ὁποίου ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους μῆνας συνεμερίσθην τὴν τύχην, δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ φανῇ περίεργόν τι· ἐνῶ ἡ ὑπεράσπισις τῶν μοναχῶν ὑπὸ τοῦ κ. Παπαγεωργίου καὶ ἡ κατ' ἐμοῦ καταφορά αὐτοῦ, μὴ γνωρίζοντος τὰ πράγματα εἰ μὴ ἐξ ἀκοῆς καὶ τοῦτο μόνον ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, δύναται κατ' ἐμὴν γνώμην νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς διάδημα ἐσπευσμένον καὶ μέθοδος ἥκιστα ἀρμόζουσα τῷ κριτικῷ πνεύματι τοῦ διασήμεου ἀρχαιοδίφου.

Β') Ὡς πρὸς ἐμὲ, ἀφοῦ διαμνησθῆνται ὑπὸ τοῦ κ. Παπαγεωργίου ἡ ὑπαρξίς προσωπικῶν λόγων δυσαρρεσκείας κατὰ τῶν Σιναιτῶν, θὰ ἀναγκασθῶ νὰ εἰπῶ ὅτι, καίτοι ὁ σεβ. ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου μοι εἶχεν ὑποσχεθῇ πλήρη ἐλευθερίαν ἐν τῇ ἐργασίᾳ μου, τῆς ὁποίας τοῦ εἶχα ἐκθέσει προφορικῶς καὶ λεπτομερῶς καὶ τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν, εἰπὼν ὅτι πρόκειται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ περὶ συντάξεως καταλόγου τῶν ἀγιογραφικῶν κωδίκων, οἱ μοναχοὶ δὲν ἤργησαν νὰ ἐκφράσουν ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἐμοὶ δοθείσης ἀδείας, ὅτε, γεννηθεισῶν ὡς ἐκ τούτου πολλῶν δυσκολιῶν, ἔγραψα πρὸς τὴν Α. Σεβασμιότητα, ἀλλ' οὐδεμιᾶς ἠξιώθην ἀπαντήσεως· καὶ τέλος, ὅτι ἠναγκάσθην νὰ ἐγκατα-

λίπω τὸ μοναστήριον, μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐπιτύχω τοῦ σκοποῦ μου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δῆθεν κακοβουλίαν μου κατὰ τῶν ἐλλήνων μοναχῶν, θεωρῶ ἐμαυτὸν ἀπηλλαγμένον πάσης δικαιολογίας, διότι σύννοδα ἐμαυτῷ ὅτι καμμία πρόληψις οἰουδὴποτε εἶδους δὲν ὑπηγόρευσε οὐτ' ἐθόλωσέ ποτε τὰς κρίσεις καὶ ἀντιλήψεις μου περὶ τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον τῶν μελετῶν μου.

Διατελῶ, ἀξιότιμε κύριε συντάκτα, μετ' ἄκρας πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 25 μαΐου 1097

ὁ πιστὸς σὰς θεράπων

Henri Grégoire

ἐταῖρος τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλ. ἀρχαιολογ. σχολῆς

ΣΗΜ. Ὅτι ἡ συνειδήσις τοῦ κ. Παπαγεωργίου δὲν ἦτο ἴσως πολὺ καθαρὰ, φαίνεται ἐκ τοῦ περιέργου γεγονότος, ὅτι ὅταν τὸν ἐπισκέφθην ἐγὼ εἰς Θεσσαλονίκην, δὲν ἔσχε τὸ θάρρος νὰ μοι ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ ἀρθρου, ὅπερ εἶχε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν γράψῃ κατ' ἐμοῦ.

§

Ἐπεδλήθη τῇ Α. Θ. Π. τὸ ἐξῆς γράμμα:

Ἐν Κανταβριγίᾳ, 27 μαΐου 1907.

Πρὸς τὴν Α. Θ. Π.

τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην

κύριε Ἰωακείμ

Παναρέβαστε Δέσποτα,

Οἱ ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἀργοναύτου» περιηγηταὶ μοῦ ἀνέθηκαν νὰ μεταβιβάσω πρὸς τὴν Παναγιότητά Σου τὰς ἐγκαρδίους τῶν χάριτας, διὰ τὴν συστατικὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν τόσον εὐμένως τοῖς παρέσχεν ἡ Παναγιότης Σου πρὸς τα μοναστήρια τοῦ ὄρους Ἀθῶ. Πανταχοῦ ἐτύχομεν γενναιοτάτης δεξιώσεως καὶ φιλοξενίας, ἥτις στενωτέρον μᾶς συνέσφιγξε μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ τοῦ τόσον ἥδη ἡμῖν προσφιλοῦς.

Ἐγὼ αὐτὸς ἐπιθυμῶ νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ πάλιν τὰ ἐν λόγῳ μοναστήρια καὶ διαμείνω μακρότερον χρόνον, σκοπεύων νὰ μελετήσω τὰ ἐν αὐτοῖς χειρόγραφα κειμήλια, ἐλπίζω δὲ ὅτι θὰ τύχω εὐμενοῦς πρὸς τοῦτο ἀδείας.

Τὴν δεξιάν τῆς Σ. Θ. Π. κατασπαζόμενος

διατελῶ εὐπειθῆς

W. H. D. ROUSE

Dr. Litt.

Ἀρχιδιδάσκαλος τοῦ ἐν Καντ. γυμνασίου, καὶ καθηγητὴς τῆς σανσκριτικῆς γλώσσης ἐν τῷ πανεπιστημίῳ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερὰ Σύνοδος.—Ἐπανῆλθε τὴν τρίτην ἐκ τῶν ἐν Πιλοπυθίοις λουτρῶν ὁ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μνητροπολίτης Πελαγονείας κ. Ἰωακείμ, ἐπαναλαβὼν τὴν ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ συνεργασίαν αὐτοῦ.

Μέριμνα τῶν Ἐκκλησιῶν.—Χθὲς ἀνεχώρησεν εἰς Κύπρον ὁ πατριαρχικὸς ἀντιπρόσωπος πανιερ. μνητροπολίτης Ἀγχιιάλου κ. Βασίλειος, ὃ συνοδεύει, ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου διορισθεὶς, ὁ ὑπογραμματεὺς αὐτῆς ἱερολγ. διάκονος κ. Ἀπόστολος, εἰδήμων τῶν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀνεχώρησεν εἰς Κύπρον ὁ μακαριώτατος πατριάρχης κ. Φώτιος πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν, ἔμελλε δὲ ν' ἀπέλθῃ κατ' αὐτὰς καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων πανοσλγ. ἀρχιμ. κ. Μελέτιος Μεταξάκης.

Κανονικὴ ἄδεια.—Ληξάσης τῆς αὐτῷ χορηγηθείσης κανονικῆς ἀδείας, ἀπῆλθε προχθὲς εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπως ἐκεῖθεν μεταβῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ὁ πανιερ. μνητροπολίτης Νευροκοπίου κ. Θεοδώρητος, προπεμφθεὶς ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ἄχρι τοῦ ἀτμοπλοίου ὑπὸ τοῦ ἱερολογ. τριτεύοντος κ. Χρυσοστόμου.

Ἅγιον Ὅρος.—Ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐνταῦθα, καθ' ἃ ἠγγέλθη τῇ Ἐκκλησίᾳ, διωρίσθη ὁ ὁσιολογ. γέρον Χαραλάμπης μοναχὸς Διονυσιάτης ἀντὶ τοῦ παραίτησιν ὑποβαλόντος πανοσλ. ἀρχιμ. κ. Ἀμβροσίου Ἰδριτίου· Ἀ' γραμματεὺς δὲ τῆς ἱερᾶς Κοινότητος ὁ τέως ὑπογραμματεὺς ὁσιολογ. κ. Φώτιος διάκονος Παντοκρατορινὸς, ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου τὰ καθήκοντα ταῦτα ὁσιολγ. γέροντος Κορνηλίου μοναχοῦ Λαυριώτου.—Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἀπεδίωσεν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ὁ προηγούμενος Ἀζαρίας, ἐπὶ τριάκοντα καὶ πέντε ἔτη μονάσας καὶ τινὰς τῆς μονῆς αὐτοῦ σπουδαίας ἐντολὰς μετὰ ζήλου διεξαγαγών.

Πατριαρχικὰ γραφεῖα.—Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ σημερινῇ αὐτοῦ συνεδριάσει λαβὼν ὑπ' ὄψιν γνωμοδότησιν τῆς ἐπὶ τῶν γραφείων καὶ ἐράνων Διαρκοῦς ἐπιτροπῆς ἐνέκρινε καὶ ἀπεφάσισε τὸν ὀριστικὸν μὲν διορισμὸν τοῦ κ. Ν. Νικολαΐδου, τέως ἐλεγκτοῦ, εἰς τὴν θέσιν

ταμίου τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου, τὸν προσωρινὸν δὲ διορισμὸν τοῦ κ. Κ. Σαραφιανοῦ, τέως λογιστοῦ, εἰς τὴν θέσιν ἐλεγκτοῦ τῶν Πατριαρχείων.

Μοναστηριακὴ ἐπιτροπὴ.—Ἐπειδὴ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Μοναστηριακῆς ἐπιτροπῆς ὁ μὲν κ. Στ. Καραθεοδωρῆς, ἀντιπροσωπευτικὸν μέλος τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἀποχωρεῖ ἕνεκα τοῦ προσφάτου διορισμοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν θέσιν βοηθοῦ τοῦ νομάρχου Ἰωαννίνων, οἱ δὲ κκ. Χαρ. Βαμβακᾶς, Δ. Κωνσταντινίδης καὶ Ι. Κανδύλης ἀποχωροῦσι, συμπληρώσαντες τὴν περίοδον τῆς ἐργασίας αὐτῶν, τὸ Συμβούλιον προέδρῃ σήμερον εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῶν διορίσαν τοὺς κκ. Πέτρον Τσαούσογλου ὡς ἀντιπροσωπευτικὸν αὐτοῦ μέλος, Μανασσῆν Ἐνωμοτάρχην, Π. Κοσμιδὴν καὶ Αὐρήλιον Σπαθάρην, τοῦ μνητροπολίτου Γρεβενῶν ὀνομασθέντος πρότερον ὡς γνωστὸν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς.

Χοροστάσια.—Τῇ δευτέρᾳ τῆς Ἀγίας Τριάδος ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θέλῃ λειτουργίαν ἐν τῷ ἐν Σταυροδρομίῳ ναῷ τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἐν μεγίστῃ συρροῇ εὐσεβῶν.

Ἑλληνικαὶ κοινότητες ἐν Εὐρώπῃ.—Κατὰ τὰς ἐν ταῖς ἐφημερίσιν εἰδήσεις, ἄρτι γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ ἐν Βιέννῃ Ἑλληνικοῦ Συλλόγου «Ἑλλάδος», ἐξελέγησαν ὁμοψήφως πρόεδρος μὲν ὁ ἐλλόγιμος διδάκτωρ τῆς ἐκεῖ ἐμπορικῆς ἀκαδημίας κ. Κοεμπζόγλους, ἀντιπρόεδρος ὁ δοκιμώτατος δημοσιογράφος καὶ διδάκτωρ κ. Κλεάνθης Νικολαΐδης, ταμίας ὁ διδάκτωρ κ. Σωτήριος Ἀντωνιάδης, ἱατρὸς παθολόγος, γραμματεὺς ὁ διδάκτωρ κ. Ἀναστάσιος Μητσόπουλος, ἱατρὸς καὶ βοηθὸς ἐν τῇ χειρουργικῇ κλινικῇ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ σύμβουλοι οἱ διδάκτορες κκ. Παπαντωνάκης δικηγόρος καὶ Μαρσέλλος ἱατρός.—Ὁ πολλῆς ὑποστηρίξεως ἄξιος οὗτος Σύλλογος ἀποβαίνει σὺν τῷ χρόνῳ καὶ συνεκτικὸς τις δεσμός τῶν ἐν τε τῇ Βιέννῃ καὶ τῇ αὐστρουγγρικῇ αὐτοκρατορίᾳ ἐλλήνων καὶ κέντρον συγκρατοῦν ἐν ἀφοσιώσει πρὸς τὴν μητέρα Μ. Ἐκκλησίαν τὰς ἐν Εὐρώπῃ ἐν γένει καθεστηκυίας ἐλληνικᾶς κοινότητος, πολλῆς ὀφείας ἐν τῷ μέλλοντι γεννησόμενος πρόξενος τοῖς ἀνάγκην ἀρωγῆς ἡθικῆς ἔχουσιν.

Ναὼν ἐποπτεία. — Εὐλογίᾳ καὶ κελεύσει τῆς Α. Θ. Π. διωρίσθησαν ἐπόπται τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὰ ἐξῆς τμήματα, οἱ θεοφίλ. ἐπίσκοποι Παμφίλου κ. Μελισσηνῶς τῶν ναῶν Σταυροδρομίου — Μυρέων κ. Ἀθηνάσιος τῶν τοῦ Διπλοκιονίου, τοῦ Μεσαχώρου, τῆς Ξηροκρήνης καὶ τοῦ Μ. Ρεύματος — Ἀργυροπόλεως κ. Γερμανὸς τῶν τοῦ Βεβεκίου, τοῦ Βαφροχωρίου, τοῦ Σωσθενίου καὶ τοῦ Νεοχωρίου — οἱ πανοσιολ. Μ. ἀρχιμ. Γεράσιμος τῶν ναῶν Τζιβαλίου, Χάσ-κιοῖ καὶ τῶν πέριξ καὶ ὑπερθεῖν τοῦ Φανκρίου — Μελέτιος τῶν ἐν Ψαμαθίᾳ, Ἐξω-Κιονίου καὶ Βελιγραδίου — Κωνσταντίνος Ρούσης τῶν τοῦ Φερίκιοι, Τατχὺλα καὶ Εὐαγγελιστρίας — δευτερεύων κ. Ἀθηνάγορας τῶν ναῶν Παλκτᾶ — καὶ τρίτεύων κ. Χρυσόστομος τῶν ἐν Βλάχκα καὶ Κοντοσκαλίῳ.

Τὰ τοῖς ἐπόπταις ἀντεθέντα καθήκοντα διορίζει τὸ πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἀποστολὴν πατριαρχικὸν πιττάκιον, ἔχον οὕτω :

(μετὰ τὸν τίτλον)

Ἡμετέρα πατριαρχικὴ συστάσει, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς. ἐν τακτικῇ αὐτῇ συνεδριάσει, ὁ διορισμὸς καταλλήλων ἐκ κληρικῶν προσώπων ἐποπτῶν ἐπὶ τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἷς ἀνετέθησαν τὰ ἐξῆς καθήκοντα

α') ἵνα ἐποπτεύωσι τὰ τῆς κοινῆς λατρείας, φροντίζοντες ἵνα αἱ τεταγμέναι ἱερά τῶν προσευχῶν, τῶν μυστηρίων καὶ λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν ἀκολουθίαι ἐκτελούνται μετὰ τῆς προσήκουσας προσοχῆς καὶ τάξεως κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τύπον

β') ἵνα ἐξετάζωσι καὶ ἐπιτηρῶσι τὴν ἱερὰν εἰκονογραφίαν ὥστε περισώζεσθαι κατὰ τὸ δυνατόν τοὺς τύπους τῆς σεμνοπρεπείας, δι' ὧν ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ κατάνυξις τῶν ἐκκλησιαζομένων εὐσεβῶν διατηροῦνται καὶ τρέφονται, ἄνευ βεβαίως βλάβης τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας, καὶ

γ') ἵνα μεριμνῶσι περὶ τῆς καθαρότητος τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ λοιπῶν δημοσίων εὐκτηρίων οἰκῶν καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργῶν καὶ ὑπηρετῶν, καὶ περὶ τῆς καλῆς καταστάσεως τῶν ἱερῶν σκευῶν, ἀμφίων καὶ βιβλίων, ἐπιστῶντες ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτῶν ὅπως τὰ ἐν αὐτοῖς ἱερά ἀντιμείνισα ὥσι καθιερωμένα κατὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τυπικὴν διάταξιν καὶ ἐγκαινιασμένα, φέρωσι δὲ τὴν προσήκουσαν ἐπικύρωσιν διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς ἐπιθέσεως τῆς σφραγίδος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς. Συνάμα δὲ ἐνεκρίθη ἵνα ἕκαστος τῶν ἐποπτῶν ὑποβάλλῃ τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐπιτροπῇ κατὰ μῆνα τὴν ἐκθεσιν αὐτοῦ μετὰ σημειώσεως τῶν ἐξῶδων αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς (τῆς . . .) ὡς τοιοῦτος ἐπόπτης διωρίσθη ἡ αὐτῆς θεοφιλία (ἡ ὁσιολογία), ἀνακοινούμενοι τοῦτο αὐτῇ διὰ τοῦ παρόντος πατριαρχικοῦ ἡμῶν πιττακίου, προτρεπόμεθα καὶ ἐντελλόμεθα ἐκκλησιαστικῶς

ἵνα ἐπιληφθῇ μετὰ τοῦ προσήκοντος ζήλου τοῦ ἐν λόγῳ ἐποπτευτικοῦ καθήκοντος συμμορφουμένη ἐπακριβῶς πρὸς τ' ἀνωτέρω.
1907, ἰουνίου δ'.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Λουλέ-Βουργάζ καὶ τὰ πέριξ

Ἡ κωμόπολις Λουλέ-Βουργάζ μετὰ δύο χωρίων Ἀϊ-βελή καὶ Τρούβεϊ ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται τῇ μητροπόλει Ἀδριανουπόλεως.

Ἐν Λουλέ-Βουργάζ ὑπάρχει ναὸς εἰς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἐν ᾧ λειτουργοῦσι τρεῖς ἱερεῖς. Σχολὴ ἀστική, εἰς ἣν διδάσκουσι πέντε διδάσκαλοι, φοιτῶσι δὲ μαθηταὶ 230, καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον τριῶν τάξεων, ἔχον τρεῖς διδασκαλίσσας καὶ μαθητρίδας 200.

Ἀδελφότητες. — Συνεστήθη τῷ 1872 Σύλλογος, ὅστις, δυστυχῶς, διελύθη τῷ 1888, τῶν μικρῶν κεφαλαίων αὐτοῦ διατεθέντων ὑπὲρ τοῦ ναοῦ (κυρίως τῆς ἀνεγέρσεως κτημάτων). Ἀπὸ τοῦ 1901 συνεστήθη ἀγαθὸ ργὸς Ἀδελφότης «Ὁμόνοια» λειτουργοῦσα μετὰ ζήλου καὶ νῦν ἀριθμοῦσα ἄνω τῶν 50 μελῶν καταβαλλόντων τακτικῶς ἀνά ἡμίσειαν λίραν Τουρκίας ἑτησίως. Ἐκ τῶν πόρων τούτων, ἐκ συνεισφορῶν ἐκτάκτων καὶ ἐκ τῶν ἐνεργουμένων ἐκάστοτε λαχείων (ἐργοχείρων) καὶ θεατρικῶν πηραστάσεων, προσόδων ἀνερχομένων εἰς 60—70 λίρας ἑτησίως, τὸ μὲν ἐν τρίτον διατίθεται ὑπὲρ ἀνὰ ἑξιοπαθουσῶν οἰκογενειῶν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον μένει κεφάλαιον τῇ Ἀδελφότητι, ὅπερ διατεθῆσεται ὑπὲρ ἀνεγέρσεως ἐκπαιδευτηρίων.

Χριστιανικαὶ ἀρχιεπισκοπὲς οὐδαμοῦ ὑπάρχουσιν, οὔτε μικραὶ ἢ μεγάλα μοναὶ ἢ μετόχια μονῶν. — Ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια. Ἀνωτέρα κοινοτικὴ ἀρχὴ ἡ δημογεροντία οὗσα κυβερνᾷ διὰ τῆς ἐφοροεπιτροπῆς καὶ φροντίζει ὑπὲρ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν σχολείων καὶ δικάζει τὰς μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων ὑποθέσεις.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κηρύσσεται ἀπαξ ἡ δις τοῦ ἔτους ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε μητροπολιτῶν λειτουργούντων ἐν τῇ πόλει. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ὁμῶς σεπτεμβρίου κατὰ τὰς νηστείας καὶ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας κηρύσσεται ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν σχολῶν κ. Εὐσταθίου Γεωργιάδου ἱεροδρακόνου. Δυστυχῶς παρκτηρεῖται θρησκευτικὴ τις κατὰπτωσις, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κοινωνικὴν, οὕτως εἰπεῖν, προαγωγὴν.

Ἐκ τῶν τῆς ὑποδιοικήσεως Λουλέ-Βουργάζ χωρίων, ἀναφέρονται πέντε, τὰ κυριώτερα. Εἰσὶ ταῦτα :

Ἀἰθαλῆ. Κέκτηται ναὸν ἓνα Ἁγίον Ἀθανάσιον, ἐν ᾧ λειτουργοῦσι δύο ἱερεῖς. — σχολὴν δημοτικὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου ἐργαζομένου ἀντὶ 12 λιρῶν ἑτησίως, διδάσκοντος 50 μαθητὰς καὶ μαθητρίδας καὶ διατηρουμένου ὑπὸ τοῦ ναοῦ.

Τρούβεϊ. Κέκτηται ναὸν ἓνα μεθ' ἑνὸς ἱερέως (Ἁγίος Ἀθανάσιος). ἔχει καὶ σχολὴν δημοτικὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου ἐργαζομένου ἀντὶ 19 λιρῶν, ὧν αἱ μὲν 10 πληρώνονται ὑπὸ τῶν χωρικῶν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον δι' ἐπιδόματος συμπληροῦται φιλοπτώχων.

Ἐκ τῆς ἐπαρχίας Βιζύνης· τὸ Τσιφλικιοῦ. Ἔχει ναὸν ἓνα μετὰ δύο ἱερέων καὶ σχολὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν 50, διατηρουμένην ὑπὸ τοῦ ναοῦ.

Μεσόνη. Κέκτηται ναὸν ἓνα καὶ ἱερέα ἓνα καὶ σχολὴν, ἥτις δὴ δωμάτιον διδασκάλου, μετὰ μαθητῶν 35.

Ἀχμετ βέη. Ἔχει ναὸν ἓνα, ἱερεῖς δύο, καὶ σχολὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν 80, διατηρουμένην ὑπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ χωρίου.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν περὶ τὸ Λουλέ-Βουργάζ ἑλληνικῶν χωρίων ὑπολογίζεται ὡς ἑξῆς. Ἀἰθαλῆ 850, Ἀχμετ βέη 1000, Μεσόνης 650, Τρούβεϊ 400 καὶ Τσιφλικιοῦ 1000. Τὸ Λουλέ-Βουργάζ οἰκεῖται ὑπὸ 4000 μωαμεθανῶν, 3500 ὀρθοδόξων, 400 ἰσραηλιτῶν καὶ 50 ἄρμενίων. Ἐκ τῶν ὑπὸ μωαμεθανῶν κατοικουμένων τριάκοντα τῆς ὑποδιοικήσεως τοῦ Λουλέ-Βουργάζ χωρίων, τὸν μεγάλειτον πληθυσμὸν ἔχουσι τὸ Καρχάτς (900 κ.), τὸ Χαμήτ-αμπάτ (850 κ.) καὶ τὸ Κιρικ-μουσά (800) — τὸν ὀλιγώτερον τὸ Καβούρ-κιοῦ, ἀριθμοῦν εἰκοδιπέντε κατοίκους.

Βαβᾶ-Ἐσκή καὶ τὰ πέριξ

Ἡ κομὸπολις Βαβᾶ-Ἐσκή ἀποτελεῖται ἐξ ὀκτακοσίων οἰκιῶν, ἐξ ὧν ἑλλήνων ὀρθοδόξων μὲν 220, τουρκικῆς 560, ἰουδαϊκῆς 15, καὶ βουλγαρικῆς εὐτυχῶς οὐδεμία. Ἡ ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ κοινότης ἔχει ναὸν ἓνα, σχολεῖα δύο, δημοτικὸν ἀρρένων ὑπὸ δύο διδασκάλους, καὶ νηπιοπαρθενχωγεῖον ὑπὸ μίαν διδασκαλίαν. Μαθητὰς δ' ἀριθμεῖ ἡ δημοτικὴ σχολὴ ὑπὲρ τοὺς 70 — τὸ νηπιοπαρθενχωγεῖον 6) τὸν ἀριθμὸν. Τὰ σχολεῖα, δυστυχῶς, στεροῦνται μέχρι σήμερον πόρων μονίμων πρὸς ἀνετον διαιτήρησιν τῶν διδασκάλων αὐτῶν, διατηροῦνται δὲ μόνον ἐκ τῶν ὀλίγων ὑπὸ τοῦ ναοῦ χορηγουμένων χρημάτων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἐπιδομάτων τινῶν ἀφ' ἑτέρου· ἕνεκα τούτου, καὶ ἄνευ λόγου τοῦ διατεθειμένου χρηματικοῦ ποσοῦ κατὰ περιόδους, τὸ ἀρρενωγεῖον ἀπὸ τετρατάκτου γίνεται πεντάτακτον.

Τὴν ἐξασφάλισιν παγίων καὶ μονίμων πόρων ἐπιδιώκει νῦν ἡ πρὸ μηνῶν ἀνεκυσταθείσα φιλόμουσος καὶ ἀγαθοεργὸς Ἀδελφότης «Ἐλπίς». — Τὸ ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν πλήρωμα τῆς κομολέως ἔχει δύο ἱερεῖς. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐδέποτε ἐν τῷ ναῷ ἐδιδάχθη ὑπὸ ἀνταξίου κήρυκος, οὔτε ἐνταῦθα, οὔτε ἐν τῇ περιφερείᾳ Βαβᾶ-Ἐσκή, πρὸς ζημίαν ἡθικῆν τῶν ὀρθοδόξων· ὡς ἐκ τούτου ἀνάλογος τυγχάνει καὶ ἡ θρησκευτικὴ κατὰστασις καὶ μάλιστα κατὰπτωσις οὐ μικρὰ τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος περὶ τῆς κατωτέρων γεωργικῆς τάξεως, ἐξ ἧς καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς κομολέως ἀποτελεῖται. Ἐν τῷ κεφαλῇ τούτῳ παρατηροῦσιν ἡμεῖς μετὰ καρδίας συντετριμμένης καὶ ἀνεκφράστου λύπης, ὅτι ἡ εἰρημένη τάξις, κυριευομένη καὶ ὑπὸ ἀμαθείας παχυλῆς, οὐδέποτε, καὶ μεθ' ὅλας τὰς ὑπὸ τοῦ κλήρου καταβαλλομένης προσπάθειας, ἠξίωσεν, οὔτε ἄξιόν ἐστι προσέλθῃ εἰς τὰς τῶν κυριακῶν λειτουργίας, περιοριζομένη μόνον νὰ ἐμφανίζηται ἐν τῷ ναῷ κατὰ τὰς μεγάλαις ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ θεοῦ Πάσχ· τοῦτο δὲ θεωροῦσιν ὡς τὸ λυπηρὸν ἀποτέλεσμα τῆς παραλείψεως τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου.

Ἡ ἀνωτέρω κοινωνία Βαβᾶ-Ἐσκή ἀποτελεῖται ἐκ πενήκοντα οἰκογενειῶν ἀνεπτυγμένων ὁπωσοῦν, πρὸς ἃς ἀπάσας τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ στρέφει ὁ τόπος, διότι καὶ αὕτη ἡ παρατηρουμένη ἐν κοινοτικοῖς βελτίωσις εἰς αὐτὰς ὀφείλεται.

Τὸ ἡθικὸν ἀνεπίληπτον. Ἡ ἐλεημοσύνη γίνεται ἐν μικρῷ κύκλῳ καθ' ὅρισμέναις ἡμέραις ὅτι μεγάλαις ἐορταῖς οἱ ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ διανέμουσι ταῖς μάλλον πτωχικαῖς οἰκογενείαις χρηματικὸν ποσόν.

Γεννήσεις ἀριθμοῦνται κατ' ἔτος 60 ἐν τῇ πόλει Βαβᾶ-Ἐσκή, θάνατοι δὲ περὶ τοὺς 40, καὶ γάμοι τελοῦνται κατ' ἔτος 15 σχεδὸν παρὰ τῇ ἑλληνικῇ ὀρθόδοξῳ κοινότητι. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρατηρεῖται ἐπικισθητὴ ἐλάττωσις αὐτῶν, ἕνεκα τῶν τυχόν μάχων.

Πολιτικῶς διοικεῖται τὸ Βαβᾶ-Ἐσκή ὑπὸ ὑποδιοικήτοῦ. Τὸ οἰκονομικὸν συμβούλιον ἀπαιτῆται ὑπὸ τοῦ ὑποδιοικήτοῦ τοῦ καὶ προέδρου, τοῦ ἱεροδίκου, τοῦ μουφτή, τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ τεσσάρων ἑτι μελῶν, ὧν δύο ὁμογενεῖς καὶ δύο μωαμεθανοί. Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης ἀπὸ τεσσαρακονταετίας καὶ ἐπέκεινται διοικεῖται ὑπὸ δύο σωματείων, ἡτοι τῆς ἐφορίας καὶ τῆς δημογεροντίας· πρόεδρος δὲ τῶν σωματείων τούτων τυγχάνει ὁ κατὰ κληρὸν ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος. Δύο μέλη ἐκ τῶν σωματείων τούτων ἀποτελοῦσι τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ναοῦ. Γαῦτα περὶ τῆς

κωμοπόλεως. Ἡ περιφέρεια δ' αὐτῆς ἀριθμεῖ τριάκοντα καὶ πέντε χωρία, ὧν ἀναφέρονται τὰ ἑλληνικά, τὰ ἑξῆς:

Ἀλεπλῆ ἐκ 250 οἰκιῶν, 1000 κατοίκων. Σχολαὶ 2, ναὸς 1, ἱερεῖς 3, διδάσκαλος 1, διδασκάλισσα 1, μαθηταὶ 50, μωθῆτριαι 30, Ἕλληνες ὀρθόδοξοι πάντες.

Κουμπουρλάρ ἐκ 60 οἰκιῶν, 250 κατοίκων. Σχολὴ 1, ναὸς 1, ἱερεὺς 1, διδάσκαλος 1, μαθηταὶ 10—15, Ἕλληνες πάντες ὀρθόδοξοι.

Καραχαλῆλ ἐκ 270 οἰκιῶν, 1500 κατοίκων. Ναὸς 1, ἱερεῖς 2, σχολαὶ 2, διδάσκαλος 1, διδασκάλισσα 1, Ἕλληνες τὴν τουρκικὴν λαλοῦντες· ἀλλ' ἔχουσιν ἀνάγκην κατηχήσεως, διότι εὐρίσκονται ἐν μέσῳ βουλγαρικῶν χωρίων* καὶ νομιμούνται, δυστυχῶς, μετὰ βουλγαρίδων ἀκαταρτίστων ἐν τῷ δόγματι. Τὰ σχολεῖα ὀλίγους μαθητὰς ἔχουσιν, ὡς αὐτῶς ὀλίγους καὶ μαθητρίδας.

Γενίκοϊ ἐκ 250 οἰκιῶν, 1200 κατοίκων. Ναὸς 1, σχολὴ 1, ἱερεὺς 1, διδάσκαλος 1, Ἕλληνες ὀρθόδοξοι πάντες. Ὁ διδάσκαλος καὶ ἡ διδασκάλισσα πληρώνονται ἑξωθεν. Ἀνάγκη διανοῦς ἐνταῦθα τε καὶ τοῖς περίξ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου.

Ἰμάμ-παζάρ, ἐκ 70 οἰκιῶν, καὶ 300 κατοίκων. Ναὸς 1, σχολὴ 1, διδάσκαλος 1, ἱερεὺς 1. Ἕλληνες ὀρθόδοξοι λαλοῦντες τὴν τουρκικὴν.

Τουγάντζα, ἐκ 90 οἰκιῶν, καὶ 400 κατοίκων. Ναὸς 1, ἱερεὺς 1, σχολὴ 1, διδασκάλισσα 1. Ἕλληνες ὀρθόδοξοι πάντες.

Νατορλῆ ἐκ 150 οἰκιῶν, 850 κατοίκων. Ναὸς 1, ἱερεῖς 2, σχολὴ 1, διδασκάλισσα 1. Ἕλληνες ὀρθόδοξοι τὴν τουρκικὴν λαλοῦντες.

Εἰκοσιεπτὰ χωρία κέκτληται πληθυσμὸν ἐπικρατῆ μωαμεθανῶν, ὧν οἱ περισσότεροί εἰσι πρόσφυγες. Τὸ μεγαλύτερον τούτων, ἡ Μάνδρα, ἀριθμεῖ νῦν 1400 κατοίκους, τὸ δὲ μικρότερον Ὀσμάνι 80 — Τῶν ἐν τῷ τμήματι (καζᾶ) χωρίων τὰ πλεονέχοντες ἔχουσι πληθυσμὸν βουλγαρικὸν τριακοσίων τριάκοντα οἰκογενειῶν.

Σημ. Τὸ Κούλελι, χωρίον ἀριθμοῦν 30 μόνον ἑλληνικάς ὀρθόδοξους οἰκογενείας τὴν τουρκικὴν λαλοῦσας, στερεῖται ναοῦ, στερεῖται σχολῆς. Ἀλλὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας αὐτῶν ἐκτελεῖ ὁ τοῦ πλησίον χωρίου Ἰμάμ-παζάρ ἱερεὺς· ἀπαριθμεῖ καὶ ἐτέρας 200 οἰκογενείας τουρκικάς, προσφύγων τε καὶ ἰθαγενῶν. Προστιθέμεθα, κατὰ τὰς σταθείσας ἡμῖν εἰδήσεις, ὅτι

* εἰς ταῦτα τὸ Ντοκούζ-γιούκ (ἔχον 60 οἰκογενείας) καὶ τὸ Γενῆ-μαχαλὲ μεθ' ἑκατὸν πενήκοντα οἰκιῶν.

ἐν τοῖς χωρίοις, ἐπειδὴ ἐλλείπουσιν αἱ προίκαι, σχετικῶς πρὸς τὸ Βαβᾶ-Ἑσκί κατὰ 5% παρατρεῖται ἀΐξις γάμων καὶ γεννήσεων.

Περὶ σταθμῶν

Ἐχει ναοὺς τρεῖς, ἐξ ὧν ὁ εἷς, ἐπέχων καὶ τὸν τόπον ἐπισκοπικοῦ ναοῦ, ἀνικοδομήθη οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀρθῇ ὑψοῦ, ἀλλ' ἠμποδίσθη τοῦτο τιμᾶται δ' ἐπὶ μνήμῃ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου· ὁ ἕτερος εἰς μνήμην Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας ὁμοιάζει τῷ ἐν Τζιβαλίῳ ναῷ κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιτέκτονος, ὡς θρυλλεῖται· καὶ ὁ τρίτος, σχεδὸν ὑπόγειος, εἰς τὴν ἀκρὰν τῆς κωμοπόλεως, ἐγείρεται ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἐκαστος τῶν ναῶν τούτων ἔχει ἀνά δύο ἱερεῖς, οἵτινες ἐγγύριοι εἰσι πλὴν ἑνὸς, ὅστις κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κώμην Γιολτζίκι καλουμένης.

Οἱ δύο τῶν ἱερέων τούτων, ἐγγράμματοι ὄντες, διότι ὁ μὲν εἷς ἔχων τὸν τίτλον οἰκονόμου ἦν πρότερον διδάσκαλος, ὁ δ' ἕτερος ἔχων τὸν τίτλον πρωτοσυγκέλλου ἐδιδάχθη ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, ἀνέκαθεν, κατὰ τοὺς ἐσπερινούς πρὸ πάντων τῶν κυριακῶν τῆς μεγάλης τεσσαρχικοῦς, ἐκήρυττον ἐπ' ἐκκλησίας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τοῦ ἑτοῦς ὁμῶς, καθ' ὃ, ἐπινεύσει πατριαρχικῇ, ἐξετυπώοντο ἐν τῷ πατριαρχικῷ τυπογραφείῳ αἱ Εὐαγγελικαὶ ἐρμηνεῖαι ἢ Διδάγματα Εὐαγγελικά, ὁ κληρὸς Περιστάσεως ἐπρομηθεύετο ἐξ αὐτῶν καὶ τρεῖς τῶν ἱερέων ἀνεγίνωσκον αὐτὰς τακτικῶς ἐν τοῖς ναοῖς, αἱ αὐταὶ δὲ συστάσεις ἐγένοντο καὶ εἰς τὰ λοιπὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας. Εἰ δ' ἐμετριάσθη σὺν τῷ χρόνῳ κατὰ τι ὁ πρότερος ἐκεῖνος ζῆλος, ἐξακολοῦθι ὁμῶς πραγματοποιουμένη ἐν μέρει, τοῦλάχιστον ἐν Περιστάσει, ἡ μέριμνα αὕτη ἀλλ' οἱ δύο τῶν ἱερέων καταρτίζουσιν ἰδίᾳ ἐκκλησιαστικὰς ὁμιλίας.

Παρακλήσια. Ταῦτα δύνανται νὰ διαίρεθῶσιν εἰς τρεῖς κατηγορίας—πρῶτον, εἰς μικροὺς ναῖσκους, εἰς οὓς καὶ ἐνίοτε τελεῖται ἱερὰ λειτουργία, εἴτε ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν, εἴτε κατὰ ἰδιαιτέρην ἀπαίτησιν κατοίκου, ἐπὶ ἰδιαιτέρῃ ἀμοιβῇ τοῖς ἱερεῦσι (δεκαγρόσου), οὐχὶ ὁμῶς ἐν ταῖς ἐπισήμοις ἡμέραις, —δεύτερον εἰς μικρὰ παρακλήσια, —καὶ τρίτον εἰς τὰ ἔξω τοῦ χωρίου εὐρισκόμενα. —Καὶ ναῖσκοι μὲν ὑπάρχουσι τέσσαρες 1) παρακλήσιος παρὰ τὴν ἀποβάθραν μετὰ Ἀγιάσματος, εἰς μνήμην Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου· 2) εἰς τὸ κέντρον, παρὰ τὴν σχολὴν τῶν ἀρρένων, εἰς μνήμην τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου «Σκληῖα Παναγία», ὀνομασθεῖς οὕτως οὐχὶ ἐκ τῆς παρὰ τὴν σχολὴν θέσεως

αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὀνόματος Σκληιά τινος, ὅστις εὐ-
ρών ἐν τῇ παρχίᾳ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, μάλιστα
εἰς χεῖρας ἀλλοεθνοῦς τινος, ὅστις ἦν εὐρών αὐτὴν
ἄρτι ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐνήργησε πρὸ πεντηκονταετίας
τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναύσκου. 3) παρὰ τὴν σχολὴν
τῶν θηλέων, εἰς μνήμην τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτό-
του, «Κυκλώτικο», ἐκ τῆς ἐν Κύπρῳ μονῆς τοῦ Κύκκου
λαβὼν τ' ὄνομα ἧς καὶ μετόχιον ἐχρησίμευσε μέχρι
πρὸ πεντηκονταετίας, ὅτε διέμενεν ἀντιπρόσωπος αὐ-
τῆς. 4) παρὰ τοῖς δύο ἀνωτέροις, εἰς μνήμην Ἰωάννου
τοῦ Προδρόμου «μικρὸς Ἄης Γιάννης».

Παρεκκλήσια ἐντὸς τῆς πόλεως εἰσὶ πέντε ἢ ἕξ μεθ'
Ἀγιασμάτων 1) παρχθαλασσίως δύο μικρὰ ἀπέναντι
ἀλλήλων κείμενα, ἀμφοτέρω εἰς μνήμην τῶν παμμεγί-
στων Ταξιαρχῶν «Ἄης Στράτητος». 2) παρὰ τῷ ναύ-
σκῳ τοῦ Κύκκου, εἰς μνήμην τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου. 3) ἕτερον, παρ' αὐτῷ, τὸ τῶν ἁγίων Θεοδώρων. 4) τοῦ
ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ 5) τῆς ἁγίας Παρσκευῆς.

Ἐκτὸς τῆς πόλεως Ἀγιασμάτων ἄνευ οἰκημάτων
ἢ παρεκκλησιδίων τὸ πλεῖστον ὑπάρχουσιν ἑπτὰ. 1)
τῆς ἁγίας Κυριακῆς ΒΔ τῆς κωμοπόλεως περὶ τὰ 10
λεπτὰ ἀπέχον. 2) τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ΒΑ, περὶ τὰ
15 λεπτὰ ἀπέχον. 3) τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, εἰς
τὴν αὐτὴν τῷ προηγουμένῳ διεύθυνσιν, εἰκοσάλεπτον
ἀπέχον. 4) τῆς ἁγίας Σολωμονῆς καὶ τῶν ἁγίων Μικ-
καβίων «Τῆς ἁγίας Λημοσύνης» πρὸς Α, ἡμίωρον
ἀπέχον, ἔχει ὕδωρ θειοῦχόν τι καὶ σιδηροῦχόν, ἀλλὰ
ψυχρὸν καὶ μὴ δικτηρούμενον. Κατ' ἔτος τὴν πέμπτην
τῆς διακαινησίμου ἐορτάζεται ἡ μνήμη αὐτοῦ καὶ γί-
νεται πανήγυρις, εἰς ἣν προσέρχονται πολλοὶ καὶ μάλι-
σταν γυναικες ἐκ τῶν περὶ χωρίων καὶ κωμῶν καὶ ἀφ' οὗ
παρ' αὐτῷ δικσκεδάσων, ἐπιστρέφοντες μετὰ μεσημ-
βρίαν διέρχονται διὰ Περιστάσεως, ὅπου ἔξωθεν τοῦ
χωρίου ἐπαναλαμβάνεται ἡ πανήγυρις μέχρι βραδείας
νυκτός, ἐξακολουθοῦσι δὲ νὰ ἐπισκέπτονται τὸ ἁγία-
σμα ἐκάστην πέμπτην μέχρι τῆς Ἀναλήψεως. 5) τῶν
ἁγίων Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης ΒΔ, εἰς ἀπόστασιν
ὥρας, εἰς θέσιν λίαν ρωμαντικὴν κατ' ἔτος τὴν 15 τοῦ
ἰουλίου, ἐπὶ τῇ μνήμῃ αὐτῶν, γίνεται ἀρετὰ καλὴ πα-
νήγυρις, ἐπισκέπτονται δὲ αὐτὸ μετὰ ταῦτα ἕκαστον
σάββατον πολλὰ οἰκογένειαι ἐνεκεν εὐλαθείας ἀλλὰ
καὶ δικσκεδάσεως. 6) τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, πρὸς Δ,
ἀπέχον περὶ τὴν 1 καὶ ἡμίσειαν ὥραν, καὶ ἐν θέσει ρω-
μαντικῇ τελοῦσι δὲ τὴν μνήμην αὐτοῦ κατὰ τὴν 8 Σε-
πτεμβρίου, καὶ 7) ἀνατολικῶς καὶ εἰς ἀπόστασιν 5 λε-
πτῶν, Ἀγίασμα μετὰ μικροῦ παρεκκλησιδίου τῆς Ζωο-
δόχου πηγῆς «Ἐωπηγή», εἰς ὃ κατὰ τὴν παρασκευὴν
τῆς διακαινησίμου πάντες οἱ κάτοικοι καὶ πρὸ πάντων

αἱ κάτοικοι μεταβαίνουν ὅπως προσκυνήσωσι καὶ
ἐπιδείξωσι τὰ ἑαυτῶν κοσμήματα.

Σχολαί, ὑπάρχουσι δύο, μία τῶν ἀρρένων καὶ ἑτέρα
τῶν θηλέων. ἀμφοτέρω δὲ ἐργάζονται ἐπὶ τῇ βάσει
τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πατριαρχικοῦ προγράμ-
ματος. Καὶ ἡ μὲν τῶν ἀρρένων ἔχει τάξεις ἕξ, ἡ δὲ
τῶν θηλέων τάξεις πέντε, καὶ μίαν τοῦ προκαταρκτι-
κοῦ, ὅπου εἰσὶ μεμιγμένα ἄρρενα τε καὶ θήλεα. ἀλλ'
ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῇ τῶν ἀρρένων ἄρρε-
νά τινα, σχηματίζοντα καὶ ἐν ταύτῃ τάξιν προκαταρ-
κτικὴν. Διδάσκουσι δὲ ἐν τῇ τῶν ἀρρένων 4—εἰς διευ-
θυντῆς, δύο βοηθοὶ διδάσκαλοι καὶ εἰς παιδονόμος,
ὅστις ἀναλαμβάνει νὰ διδάσκη καὶ μαθήματα τινα
τῶν μικροτέρων τάξεων. Ἐν δὲ τῇ τῶν θηλέων 3—
μία διευθύντρια, μία βοηθὸς (ἀμφοτέρω ἐξ Ἀδριανου-
πόλεως) καὶ μία βοηθὸς ἐγγωρία. Μαθηταὶ ἐγγρά-
φονται ἐν τῇ τῶν ἀρρένων ὑπὲρ τοὺς 250, φοιτῶσι δὲ
μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους μόλις οἱ 200—μαθή-
τριά ἐν τῷ παρθενωγείῳ σχεδὸν ὅσαι καὶ εἰς τὸ
ἀρρενωγεῖον, ἀλλὰ φοιτῶσι μέχρι τέλους μόλις αἱ 150.

Ἀδελφότης ὑπάρχει μία καὶ τιτλοφορεῖται «τῆς
συντεχνίας τῶν παντοπωλῶν». Πρὸ ἐτῶν ὑπῆρχον καὶ
ἕτεραι· μέχρι πρὸ εἰκοσαετίας μὲν Ἀναγνωστήριον
«Πρόοδος», εἰς τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας τῆς Περιστάσεως
(ἐλέγοντο δὲ εὐτυχεῖς διότι ἐπώλουν τὸ μέτρον τοῦ
οἴου 15 καὶ 16 γρόσια ἐνῷ τανῦν καὶ μετὰ δυσκολίας
πωλοῦσι πρὸς 3 ἢ 4 γρ. τὸ μέτρον). Εἰς τὴν Ἀδελφό-
τητα δὲ αὐτὴν ὡς γραμματεὺς εἰργάσθη ὁ ἐλλόγιμος
διδάκτωρ κ. Χρ. Πανταζίδης ὡς τότε σχολάρχης Πε-
ριστάσεως. Πρὸ διετίας ἐπαύσατο ἐργαζομένη καὶ τις
ἑτέρα ἀδελφότης, ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν αὕτη τὴν
ἑδρὰν ἔχουσα, ἐκ περιστασίων δὲ ὅλως ἀποτελου-
μένη, ὡς οἱ πλεῖστοι λειτουργοὶ ὄντες τὸ μὲν θέρος
ἐργάζονται ἐν τῇ πρωτευούσῃ, τὸν δὲ χειμῶνα ἐρχόμε-
νοι ἡτυχαζοῦσι παρὰ ταῖς οἰκογενεαῖς αὐτῶν. Σκοπὸς
δὲ τῆς Ἀδελφότητος ἦν ὅλως φιλάνθρωπικὸς καὶ ἐκπαι-
δευτικὸς, διότι καὶ τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς ἐβοήθει
καὶ τοῖς πτωχοῖς τῶν μαθητῶν δωρεὰν τὰ βιβλία
αὐτῶν ἀπέστελλεν, ἀλλὰ καὶ ποτὸν ἀποθεματικὸν κα-
τήρτιζε πρὸς ἀγορὰν ἀκινήτου ἐπὶ ἀνακουφίσαι τοῦ τα-
μείου τῶν τῆς πατρίδος σχολείων, ἅτινα, εἰρήσθω ἐν
παρόδῳ, οὐδένα μόνιμον πόρον ἔχουσιν, ἀλλὰ συντη-
ροῦνται δι' ὑποχρεωτικῶν ἐράνων, οἵτινες ὅμως πολὺ
δυσκόλως εἰσπράττονται. Ἀλλὰ κομματικῶν ἐνεκα
λόγων διελύθη. — Ἡ δὲ νῦν ἐργαζομένη ἀποτελεῖται
ἐκ τῶν ἐν Περιστάσει προκριτοτέρων καὶ ἀποβλέπει
εἰς τὴν ἐξωράσιν καὶ συντήρησιν τῶν κοινοτικῶν καθι-
δρυμάτων, διότι καὶ τὸ κοιμητήριον ἀσφαλῶς περιε-

τοίχισε καὶ ἐξωράισε καὶ ὑδραντλίας κατὰ τῶν πυρκαϊῶν ἠγόρασε καὶ δικτηρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀκίνητον προσπαθεῖ νὰ ἀγοράσῃ πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ ταμείου τῶν σχολῶν. Πόροι δὲ αὐτῆς εἰσὶν ἡ τε μηνιαία συνδρομὴ τῶν μελῶν καὶ ἡ κατὰ δεκαπενθημερίαν περιαγωγὴ κυτίου, ἐπ' ἀδείας καὶ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἱερῶν ναῶν.

Γάμοι κατ' ἔτος τελοῦνται περὶ τοὺς 30 κατὰ μέσον ὅρον, τὸ ἀνώτατον δὲ ὄριον 40 — Γεννήσεις ἀπὸ 110 μέχρις 120 ἐτησίως — Θάνατοι δὲ ἀπὸ 55—60. Ὅρον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀνκλογίαν τῶν γάμων, γεννήσεων καὶ θανάτων πρὸς τὰ παρελθόντα ἔτη καὶ μάλιστα πρὸ 40 καὶ 50 ἐτῶν, ἐλαχίστη ἡ διαφορὰ ἐξ ὧν τούλάχιστον πληροφοριῶν ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν· διότι οἱ κάτοικοι, οἱ αὐτοὶ ὄντες, τὰ αὐτὰ ἐπαγγέλλονται μετερχόμενοι καὶ τὴν αὐτὴν δίαιταν καὶ τὰ ἔθνη τηροῦντες, τὴν αὐτὴν πολιτείαν ἐξακολουθοῦσιν, ἣν καὶ πρότερον. Τὸ μόνον ἄξιον περὶ τῆς αὐτῆς λυπηρὸν, ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὴν προτέραν εὐτυχίαν, ἐστὶν ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἡ ἐπάρκτος φθίσις ἤρξατο μαστίζουσα τὰ μέρη ταῦτα.

*

Ἐκ τῶν πέριξ τῆς Περιστάσεως, ἀναφέρομεν ἐν συντόμῳ περὶ τριῶν χωρίων, ἃ εἰσὶ τὰ ἐξῆς.

Λούπιδά μίαν ὥρην ἀπέχον ΒΑ τῆς Περιστάσεως, ἔχον 300 σχεδὸν οἰκίας ἐλλήνων ὀρθοδόξων, ἔχει ναοὺς δύο, ἐξ ὧν ὁ μὲν μεγαλειότερος, εἰς τὸ κέντρον τοῦ χωρίου, τιμᾷται εἰς μνήμην Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, ὁ δ' ἕτερος, εἰς τὴν ἄκρην σχεδὸν αὐτοῦ, εἰς μνήμην τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ἱερεῖς ἐπίσης ὑπάρχουσι δύο, ἱερουργοῦντες ἐν ἀλλήλῳ ἐν αὐτοῖς.

Παρεκκλησία ὑπάρχουσιν 7· τὸ ἐν ἐντὸς τοῦ χωρίου, ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης· τὰ δὲ ἕτερα ἐξ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ χωρίου 1) Ἅγιος Νικόλαος, 2) Ἅγιος Γεώργιος, 3) Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, 4) Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Προδρόμος, 5) Ἅγιοι Ἀνδργυροί, καὶ 6) Ἅγία Παρασκευή. — Σχολή. Μικτὴ μεθ' ἑνὸς διδασκάλου διδάσκοντος 70—130 μαθητὰς καὶ μαθητρίδας — Γάμοι γίνονται κατ' ἔτος ἀπὸ 8—10, γεννήσεις 20—25 καὶ θάνατοι 10—25 ὡς ἔγγιστα. Περὶ χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων καὶ περὶ Ἀδελφοτήτων καὶ περὶ ἱχνυς φιλάνθρωπικῶν ἔργων οὐδεμίαν ἡμῖν χορηγοῦσιν εἴδησιν.

Γιολτζίκι 2—2½ ὥρας ἀπέχον ΒΔ, ἔχει περὶ τὰς 80 οἰκίας ἐλλήνων ὀρθοδόξων, ναὸν ἕνα ἀρχαῖον μὲν ἀλλ' ἀνκκινισθέντα ἐκ θεμελίων τῷ 1851, εἰς μνήμην τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἔχοντα δύο ἱερεῖς. — Σχολὴν ἔχει μικτήν, εἰς ἣν φοιτῶσι περὶ τὰ 30 παιδία· διδασκαλὸν ἕνα, ὅστις πολλάκις καὶ ψάλλει ἐν τῷ

ναῷ καὶ τοῦτο διότι πάντες οἱ γιολτζικηνοὶ εὐχονταὶ εἶναι ψάλλται. — Γάμοι γίνονται ἀπὸ 3—5 κατ' ἔτος, γεννήσεις 12—15 καὶ θάνατοι 5 ἢ 6.

Γιάγατζ, περὶ τὰς 3 ὥρας ἀπέχον πρὸς τὸ ΒΔ, μετὰ 30—35 οἰκιῶν ἐλλήνων ὀρθοδόξων, οἵτινες πάντες σχολὸν εἰσὶν ἀνθρακεῖς. Ἔχουσι ναὸν μικρὸν μεθ' ἑνὸς ἱερέως καὶ σχολεῖον μικρὸν ἐν τοῖς καλλιῶν τοῦ ναοῦ, εἰς ὃ φοιτῶσιν ἕως 15 μαθηταί.

ΤΟ ΠΡΩΤΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΠΑ*

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐτέρας γραφικῆς ρήσεως, ἥτις ὁσάκις πρόκειται περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Πάπα μετὰ σοβαρότητος πάντοτε προβάλλεται καὶ εἰς πάσας τὰς Κατηχήσεις ἀναφέρεται καὶ βαθύτατα ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν χριστιανῶν τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας ἐμφυτεύεται ὡς ἡ σαφειστάτη καὶ ἐναργεστάτη τοῦ παπικοῦ πρωτείου ἀπόδειξις. Ἡ ρῆσις εὐρηταὶ ἐν τῷ κα' κεφαλαίῳ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦτο θεωρεῖται σήμερον ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὡς νόθον, ὡς μεταγενεστέρων χρόνων προσθήκη· ἀλλ' ἡμεῖς οὐδαμῶς λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν κριτικῶν τούτων, ἀποδεχόμεθα αὐτὸ ὡς γνήσιον καὶ ἀποστολικόν, καὶ ἐξετάζομεν ἀπλῶς ἂν ἡ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ φερομένη ρῆσις ἔχῃ τὴν ἐννοιαν, ἥτις ἀποδίδεται εἰς αὐτὴν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ πρωτείου τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Πάπα. Μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἐν μιᾷ τῶν ἐμφανίσεων αὐτοῦ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐρωτᾷ ὁ Σωτὴρ τὸν Πέτρον τρεῖς ἐὰν ἀγαπᾷ αὐτόν. Ἐπὶ τῇ βεβαιώσει δὲ τούτου ὅτι φιλεῖ αὐτόν, τὸ μὲν πρῶτον λέγει αὐτῷ, «Βόσκει τὰ ἀρνία μου»· τὸ δεύτερον, «Πόμιναι τὰ πρόβατά μου», καὶ τὸ τρίτον «Βόσκει τὰ πρόβατά μου». Ἰδοὺ τὸ χωρίον ὡς ἔχει αὐτολεξεῖ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Ἰωάννου· «Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλω σε· λέγει αὐτῷ βόσκει τὰ ἀρνία μου. Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε,

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 361—363.

σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε· λέγει αὐτῷ, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, φιλεῖς με, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε· λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· βόσκε τὰ πρόβατά μου» (Ἰωάνν. κα', 15—18). Ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς ταύτης περικοπῆς ὁρμώμενοι οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ Παπισμοῦ ἰσχυρίζονται ὅτι ἐν αὐτῇ σαφῶς καὶ ἀπαρακαλύπτως πλέον χορηγεῖται τῷ Πέτρῳ τὸ ὑπέρτατον ποιμαντορικὸν ἀξίωμα ἐφ' ἀπάσης τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, κλήρου τε καὶ λαοῦ. Ἀποδείξεις δὲ τούτου, λέγουσιν, εἶναι ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶπεν εἰς τὸν Πέτρον ἀπλῶς καὶ μόνον, Βόσκε τὰ ἀρνία μου, ἀλλὰ προσέθηκε καὶ τὰ, ποίμαινε καὶ βόσκε τὰ πρόβατά μου, ὑπὸ τὴν λέξιν ἀρνία ὑπονοῶν προφανῶς τοὺς λαϊκοὺς, ὑπὸ τὴν λέξιν δὲ πρόβατα τοὺς ἱερούς ἀποστόλους μετὰ τῆς ἱερατικῆς καθόλου τάξεως ἐν σχέσει πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Πάπαν. Ἰδοὺ ἡ κλασικὴ καὶ περιλάλητος ἐρμηνεία, τὴν ὁποῖαν δίδει εἰς τὸ προκείμενον εὐαγγελικὸν χωρίον ἡ ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία· ἐρμηνεία τόσο ἀτοπος, τόσο ἀνόητος καὶ μωρὰ, ὥστε θὰ ἦτο γελοία, ἂν μὴ προεκάλει τὴν ἀγανάκτησιν. Πῶς; τοὺς ἀποστόλους, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος εἶπεν ἀμέσως καὶ ἀπαραλλάκτως ὡς εἶπε καὶ τῷ Πέτρῳ «ὅσα ἂν δῆσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ»· τοὺς ἀποστόλους, πρὸς τοὺς ὁποίους, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Πέτρου, εἶπε «Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον· ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται»· τοὺς ἀποστόλους, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶπε ταῦτα, νὰ θέσῃ τώρα διὰ μιᾶς ἀπέναντι τοῦ Πέτρου εἰς σχέσιν προβάτων πρὸς ποιμένα, ὅτε δὲν ἔμενε πλέον δι' αὐτοὺς ἄλλη θέσις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπέναντι τῶν ἄλλων εἰμῇ ἢ θέσις προβάτων πρὸς ἀρνία; Εἶναι πιθανόν, εἶναι δυνατόν καὶ νὰ φαντασθῇ τις μόνον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς τὴν τελευταίαν στιγμήν, ἐν ιδιωτικῇ ὁλως πρὸς τὸν Πέτρον ὁμιλίᾳ καὶ ἐν παρόδῳ, ἀντιφάσκων τόσον πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν λέξιν τῆς διδασκαλίας του ὅσον καὶ πρὸς τὴν προτέραν αὐτοῦ πρᾶξιν, ἀνέτρεψε καὶ μετέβαλεν αἵφνης ὁλοσχερῶς

τὴν θέσιν καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους σχέσιν τῶν ἀποστόλων του; Εἶναι καταληπτὸν τοιοῦτόν τι, ἀφοῦ ἐκτὸς τούτου, τοιαύτη σχέσις οὔτε ἐφάνη που ὕστερον, οὔτε κατὰ κεραίαν ἐπραγματοποιήθη μετὰ τῶν ἀποστόλων, καὶ ἀφοῦ ἀπαρακαλύπτως πανταχοῦ ποιμὴν καὶ κυβερνήτης τῆς Ἐκκλησίας ὑπέρτατος παρουσιάζεται καὶ ὑπάρχει καὶ παρὰ πάντων γινώσκεται οὐχὶ ὁ Πέτρος, ἀλλ' ὁ σύλλογος τῶν ἱερῶν ἀποστόλων;

Εἶναι ἀληθές ὅτι βραδύτερον ὁ Πάπας κατώρθωσε νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν σχέσιν ταύτην καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν, ἀφοῦ καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐπίσκοποι τῆς Δύσεως συνεφώνησαν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ, ὑπὲρ ἧς καὶ σήμερον συνηγοροῦσιν, ἀποδεξάμενοι ὅτι ἡ πρὸς τὸν Πάπαν σχέσις αὐτῶν εἶναι ὁποῖα ἡ τῶν προβάτων πρὸς τὸν ποιμένα, καὶ ὅτι ἐπομένως οὔτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔχουσι λόγον, οὔτε ἐν τῇ διακυβερνήσει αὐτῆς μέρος, ἀλλὰ κεκλημένοι καὶ προσωρισμένοι εἰσὶν ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὸ ὑπακούειν καὶ ὑπατάσσεσθαι εἰς τὸν ποιμένα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ὁμολογίαν ταύτην ἐν μόνον δὲν ἐγένετο, ὅπερ ἔπρεπε νὰ γείνη, ὅ ἐστι δὲν ἐπεστήθη ἡ προσοχὴ τῶν εὐλογημένων τούτων ἀνθρώπων εἰς τὴν ἀρμόζουσαν αὐτοῖς θέσιν, ἥτις ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἐπέτρεπε πλέον εἰς αὐτοὺς νὰ βρενθύνωνται καὶ κορδόνωνται τόσο πολὺ ὡς ἱεράρχαι καὶ δεσπόται ἀπέναντι τῶν κατωτέρων ἱερατικῶν τάξεων καὶ τοῦ λαοῦ, ἀφοῦ ἡ πρὸς τούτους σχέσις αὐτῶν δὲν εἶναι καὶ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλη εἰ μὴ αὐτὴ ἡ τῶν προβάτων πρὸς τὰ πρόβατα καὶ ἡ τούτων πρὸς τὰ ἀρνία σχέσις, καὶ ἀφοῦ οὕτω πλησιέστεροι ὑπάρχουσι πρὸς ταῦτα ἢ πρὸς τὸν Πάπαν, τὸν ἕνα καὶ μόνον ποιμένα καὶ τῶν προβάτων καὶ τῶν ἀρνίων. Ὅλη ἡ μωρὰ καὶ ἀνόητος τῆς εὐαγγελικῆς ταύτης περικοπῆς ἐρμηνεία, ὅπως εἰσηγοῦνται αὐτὴν οἱ φίλοι τῶν Παπῶν, εἶναι δυνατὴ καὶ προσιτὴ εἰς ἐκείνους μόνον τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες εἶναι συνειθισμένοι ἢ ἡναγκασμένοι νὰ ἀρνῶνται ὁλοτελῶς τὴν ἰδίαν αὐτῶν κρίσιν καὶ νὰ δέχωνται ὡς εὐαγγελικὴν ἢ ἐκκλησιαστικὴν ἀλήθειαν πᾶν τὸ ἐξωθεν αὐτοῖς προσφερόμενον, καὶ τούτου μόνον ἀντέχωνται ἀπρίξ, ἀδιάφορον ἐὰν τοῦτο ἐνέχῃ ἐννοιαν ἢ εἶναι ἀνόητον καὶ παράλογον.

—Οἱ θιασῶται τοῦ Παπισμοῦ δι᾽ ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ

Κύριος εἰπὼν τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ «Ποίμαινε τὰ ἀρνία μου . . . βόσκει τὰ πρόβατά μου, κατέστησεν αὐτὸν πρῶτον καὶ ὑπάτον καὶ μόνον τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ποιμένα καὶ ἀρχοντα καὶ κυβερνήτην· ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία αὕτη, ἥν μετὰ τοσαύτης λογικῆς δυνάμεως καὶ χάριτος ἀποκρούει ὁ Φροσσύμερ, εἶναι τῷ ὄντι καὶ ἀuthάρετος καὶ ψευδής. Διότι οὐδ' αὐτὸς ὁ Πέτρος ἐνόησε τοιοῦτόν τι ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν λόγων τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἐπιστημιούνης ὅτι ὁ Πέτρος ἐλυπήθη ὅτε τὸ τρίτον ἐπανελάβε πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος τὴν ἐρώτησιν «Σίμων Ἰωᾶ φίλεις με»; Διατί ἐλυπήθη ὁ Πέτρος; Ἐὰν ἐκ τῶν γενομένων αὐτῷ ἐρωτήσεων καὶ διαβεβαιώσεων ἐσχημάτιζε τὴν ιδέαν ὁ Πέτρος ὅτι ὁ Κύριος ἐχορήγει αὐτῷ τὴν ὑπερτάτην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρχήν, καθιστῶν αὐτὸν ποιμένα τῶν ἀποστόλων καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος καὶ πηγὴν πάσης χάριτος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, φυσικὸν ἦτο βεβαίως νὰ χαρῇ, οὐχὶ δὲ νὰ λυπηθῇ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Σωτῆρος· λυπηθεὶς δὲ ἔδειξεν ὅτι τοιαύτην ἔννοιαν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου δὲν εὑρίσκει, καὶ δικαίως· διότι οὔτε οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἐνεῖχον τοιαύτην ἔννοιαν. Ἐλυπήθη λοιπὸν, διότι ἡ τριττὴ ἐρώτησις ὑπέμνησεν αὐτῷ τὴν τριττὴν ἄρνησιν, ἥν ὁ Κύριος ἐσκόπει ἤδη νὰ θεραπείῃ διὰ τῆς τριττῆς ὁμολογίας τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως. Ναί, ἡ λύπη τοῦ Πέτρου δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποῖαν δίδει εἰς τὴν εὐαγγελικὴν περικοπὴν ἡ Ρώμη· ἔδει δὲ νὰ διασκεδασθῇ αὕτη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἐκ παρεξηγήσεως τῶν λόγων αὐτοῦ προήρχετο, ὅπερ δὲν βλέπομεν ἐν τῷ εὐαγγελικῷ κειμένῳ γινόμενον.

Ἀλλ' ἡ παπικὴ ἐρμηνεία τῶν ἀρνίων καὶ τῶν προβάτων στερεῖται καὶ βάσεως γραφικῆς. Ἐν τῇ ἱερᾷ Γραφῇ αἱ λέξεις πρόβατον καὶ ἀρνίον ἀπαντῶσιν ἀδικήφωρος πρὸς δῆλωσιν τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Οὕτω πρὸς τῷ εὐαγγελιστῇ Ματθαίῳ κεφ. ι', 16, ἐνθ' ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ «Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων» καὶ πρὸς τῷ Λουκᾷ κεφ. ι', 3, ἐνθ' ὁ αὐτὸς λέγει «Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἀρνίας ἐν μέσῳ λύκων». Ἡ λέξις πρόβατον ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ σημαίνει τοὺς πιστοὺς (οὕτω ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ κεφ. γ', 4.δ.). Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Σωτὴρ πρόβατα ὀνομάζει τοὺς εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν ἐθνῶν πιστεύοντας, ὅταν λέγῃ «καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης (Ἰωάνν. ι', 8—17)· καὶ ὁ ἀπόστολος δὲ Πέτρος γράφει ἐν τῇ Α'. αὐτοῦ ἐπιστολῇ (κεφ. β', 25) ὁμιλῶν περὶ τῶν πιστῶν «ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα, ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν

ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν» (τὸν Χριστόν). Ὡστε οὐδαμοῦ τῆς ἁγίας Γραφῆς ἡ λέξις πρόβατον σημαίνει τοὺς ἱερεῖς ἢ τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἡ λέξις ἀρνίον τὴν τάξιν τοῦ λαοῦ. Ἡ παπικὴ ἄρα ἐρμηνεία εἶναι, ὡς ἡδη εἶπομεν, καὶ ἀuthάρετος καὶ ψευδής, ὡς τοιαύτη δὲ καὶ εἰς τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει ἄγνωστος. Ἡ ἐρμηνεία, τὴν ὁποῖαν ἐκπαιδεύει καὶ μέχρι τῆς σήμερον δίδωσιν εἰς τὴν προκειμένην εὐαγγελικὴν περικοπὴν ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, εἶναι ἡ ἀκόλουθος: «Ἐρωτᾷ τὸν Πέτρον ὁ Κύριος· Σίμων Ἰωᾶ, ἀγαπᾷς με; Ναί, Κύριε, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἐπαναλαμβάνει ὁ Σωτὴρ τρίς, ἵνα ἀντιτάξῃ τριπλὴν δῆλωσιν ἀγάπης εἰς τὴν ἐκ φόβου τριπλὴν ἄρνησιν τοῦ Πέτρου». Οὕτως ἐρμηνεύει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ὁ ἅγιος Αὐγουστίνος ἐν λόγῳ 296. Σκοπὸς λοιπὸν τῆς τριπλῆς ἐρωτήσεως τοῦ Σωτῆρος, κατὰ τὸν ἱερὸν Αὐγουστίνον, τὸν μέγιστον τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας πατέρα, εἶναι ἡ θεραπεία τῆς τριπλῆς ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου, οὐχὶ ἡ ἀνάδειξις αὐτοῦ ὡς ὁρκτῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ πηγῆς πάσης χάριτος καὶ εὐλογίας ἐν αὐτῇ.

Οὕτω διδάσκει μεγαλοφώνως καὶ ἕτερος ἑγκριτος τῆς Ἐκκλησίας πατήρ, Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας γράφων· «Τί δ' ἂν βούλοιο δηλοῦν τὰ βόσκει τὰ ἀρνία μου καὶ τὰ τοῦτοις ἀδελφά; Φαμέν οὖν ὅτι ἐκεχειροτόνητο μὲν ἤδη πρὸς τὴν θείαν ἀποστολήν ὁμοῦ τοῖς ἑτέροις μαθηταῖς ὁ θεσπέσιος Πέτρος· αὐτὸς γὰρ αὐτοὺς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀποστόλους ὀνόμασε κατὰ τὸ γεγραμμένον. Ἐπειδὴ δὲ πρᾶχθῆναι συμβέβηκε τὰ τῆς Ἰουδαίων ἐπιβουλῆς καὶ τι μεταξὺ διεπταίσθη καὶ γέγονεν· ἀκράτῳ γὰρ δείματι καταληφθεὶς ὁ θεσπέσιος Πέτρος, ἡρνήσατο τρίς τὸν Κύριον· θεραπείῃ τὸ πεπονθὸς καὶ ἀνταπαιτεῖ ποικίλως τὴν εἰς τρίτον ὁμολογίαν, ἀντίσταθμον ὥσπερ ἐκείνῳ τοῦτο τιθεὶς καὶ ἀντίρροπον τοῖς πταίσμασιν ἐχρτύων τὴν ἐπανόρθωσιν. Ἐξαιτεῖ δὲ εἰπεῖν εἰ καὶ πλεον τῶν ἄλλων ἀγαπᾷ· καὶ γάρ τι, κατὰ ἀλήθειαν, ὥστε δὴ μείζονος ἀπολελυκὸς ἀνεξικακίας, καὶ οἶονεὶ πλουσιωτέραν χεὶρὶ τὴν τοῦ πλημμελήματος κομισάμενος ἄφεςιν, τῆς τῶν ἄλλων ἀγάπης μείζονα πῶς οὐκ ἂν εἰκότως συλλέξας ἐν ἑαυτῷ, ταῖς εἰς ἄκρον εὐνοίαις τὸν εὐεργέτην ἡμῶν ἴψατο; Κοινὸν μὲν γὰρ ἦν ἅπασιν τοῖς μαθηταῖς τὸ τετράφθαι πρὸς φυγὴν . . . ἰδιαζόντως γε μὴν πρὸς τοῦτο συνέβη τὸ τοῦ Πέτρου πλημμέλημα διὰ τῆς εἰς τρίτον ἀρνήσεως. Οὐκοῦν ὡς πλείονα τῶν ἄλλων τὴν ἄφεσιν κομισάμενος, ἐξαιτεῖται λέγειν εἰ καὶ

